

Stockholms Hamnar
Års- och hållbarhetsredovisning

2018

Innehåll

Det här är Stockholms Hamnars samtryckta års- och hållbarhetsredovisning för 2018. Hållbarhetsredovisningen är upprättad i enlighet med ramverket GRI Standards, nivå Core.

Stockholms Hamnar i korthet	3	HÅLLBARHETSREDOVISNING ENLIGT GRI	
Mycket talar för sjöfarten	4	Hållbarhetsdata och information om GRI-uppföljning	40
Viktiga händelser 2018	6	Revisors rapport från översiktlig granskning av Stockholms Hamn AB:s hållbarhetsredovisning	48
Hamnar, kajer, slussar, båthållplatser och fastigheter	7	ÅRSBOKSLUT, FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE OCH HÅLLBARHETSRAPPORT	
Gods- och passagerartrafik i Stockholms Hamnar	9	Förvaltningsberättelse	51
Hållbara transportkedjor	11	Hållbarhetsrapport	53
Lönsam och samhällsnyttig	14	Verksamheten i sammandrag	55
Organisation och styrning av verksamheten	17	Resultaträkning	56
Hållbarhet för en ledande hamn – intressent- och väsentlighetsanalys	20	Balansräkning	57
Affärsområden	23	Kassaflödesanalys	59
Affärsområde sjöfart: Passagerartrafik	25	Sammanställning eget kapital	60
Affärsområde sjöfart: Godstrafik	27	Noter	61
Utvecklingsprojekt		Revisionsberättelse	66
Stockholm Norvik Hamn	29	Granskningsrapport	69
Affärsområde fastigheter	30		
Stöd till verksamheten	32		
Styrelse	37		
Koncernledning	38		

Stockholms Hamnar i korthet

Stockholms Hamnars vision är att vara Östersjöns ledande hamn
– en affärsfrämjande och välkomnande partner med hållbarhet i fokus.

Uppdrag och verksamhet

Finns i Stockholm, Nynäshamn och Kapellskär
Erbjuder kajplatser och anläggningar till främst färje-, kryssnings- och containertrafik
Vårdar och utvecklar kajerna i Stockholms innerstad
Främjar skärgårdstrafik och sjöburen lokaltrafik
Ansvarar för Mälarens reglering
Ägs av Stockholms stad
Förvaltar 14 km kaj och 1 100 000 kvm mark samt 90 hamnnära byggnader med 200 000 kvm lokalyta och 350 hyresgäster
Bygger Sveriges nya godshamn, Stockholm Norvik Hamn, som öppnar 2020
Är en del av det prioriterade europeiska transportsystemet TEN-T

9 4 6
2018
8 3 5

Några av årets siffror

Omsättning 866 Mkr
Investeringar 1 141 Mkr
Resultat efter skatt 93 Mkr
Medelantal anställda: 187
9,6 miljoner ton gods – Sveriges tredje största godshamn
12,1 miljoner passagerare och 4 miljoner i skärgårdstrafiken – Sveriges i särklass största passagerarhamn

Varje dygn – året om

24 fartygsanlöp
33 000 passagerare
26 400 ton gods
110 fartyg genom Hammarbyslussen

En samhällsnyttig hamn

Genererar årligen 5 miljarder kronor i köpkraft i Stockholmsregionen
Skapar 8 000 arbetstillfällen i regionen
Bidrar till miljövänliga transporter genom att ta gods sjövägen så nära slutdestinationen som möjligt
Vårdar och underhåller innerstadskajerna

Mycket talar för sjöfarten

Den 1 december tillträdde jag som vd för Stockholms Hamn AB. Mitt uppdrag är att fortsätta det utvecklingsarbete av hamninfrastruktur som är i full gång i Stockholmsregionen. Kapellskärs hamn har byggts ut och effektiviserats, Värtahamnen i Stockholm lika så. I vår är det endast ett år kvar tills vi öppnar Sveriges nya godshamn Stockholm Norvik Hamn.

Vi har god tillväxt inom alla våra verksamhetsområden. På hamn- och sjösidan sker utvecklingen helt i enlighet med strategin att hantera gods i uthamnarna, medan tillväxten vad gäller passagerare sker i Stockholm. Vår fastighetsverksamhet utvecklas i takt med stadsutvecklingen. Sammantaget har vi fantastiska byggnader i unika lägen som vi förädlar och som ger god avkastning.

Både i Sverige och i Östersjöområdet håller tillväxten i sig. Vi har långsiktiga, stabila och skickliga kunder som satsar både kort- och långsiktigt, vilket tydligt syns i våra siffror och bådard fint för framtiden.

Men vi påverkas av det som händer i vår omvärld. Det handels- och säkerhetspolitiska läget är inte helt lätt att förutspå, ränteläget är osäkert inför framtiden och många säger att vi nått toppen av högkonjunkturen.

Vi känner oss mycket trygga med uppdraget från våra ägare. Våra frågor och utvecklingsprojekt är brett politiskt förankrade.

Thomas Andersson kommer närmast från befattningen som vice vd på Stockholms Stadshus AB. Innan det arbetade han som vd på Visit Stockholm AB. Han har även erfarenhet av byggsektorn, näringslivs- och besöksnärlingsfrågor samt ledningsarbete i Stockholms stad.

Mycket talar för sjöfarten. Det är min övertygelse att vattenvägarna kommer att bidra till att lösa många samhällsutmaningar, som trängsel och klimatfrågan. Här har Stockholms Hamnar en viktig roll i att tillhandahålla effektiv och kapacitetsstark infrastruktur.

Stadsutveckling, varuförsörjning, hållbara transporter, turistnäring, arbetstillfällen och bostadsutveckling är områden där vi som bolag inom Stockholms stad är med och bidrar. Vårt uppdrag är att leverera både samhällsnytta och ett gott ekonomiskt resultat, något som vi har levt upp till väl under året.

Vi genomför vårt uppdrag så klokt vi kan och försöker ta hänsyn till de aspekter som påverkar vår omgivning. De frågor som vi ytterst valt att lyfta fram och rapportera i det här sammanhanget är långsiktig lönsamhet, effektiv och förnybar energianvändning samt fartygens utsläpp till luft. Det är aspekter som står högt på både vår och våra intressenters agenda.

Långsiktig lönsamhet handlar om våra stora infrastrukturprojekt som är viktiga investeringar i ny infrastruktur för att möta framtidens behov av längre och djupare kajlägen och hållbara transporter. Men det ställer

även höga krav på oss som är med och bygger i en av världens vackraste städer, där allt måste fungera och samtidigt vara bra för människor att besöka, leva och bo i. Det är stora investeringar, men viktiga och lönsamma investeringar för framtiden.

Sjöfartens påverkan på miljön är större än hamnverksamhetens. Vi som hamn har en betydelsefull roll i att göra det möjligt för våra kunder att minska sin miljöpåverkan. Fartygens utsläpp till luft och en effektiv och förnybar energianvändning är viktiga och utmanande områden.

Det är helt nödvändigt att vi fortsätter arbetet att tillsammans med våra kunder ta vår miljö- och klimatpåverkan på allvar. Ett litet led i detta arbete är vårt förnyade miljöincitamentsprogram för fartyg. Från och med 2019 utvidgar vi incitamenten till att, utöver kväveoxider, även omfatta utsläpp av koldioxid och svaveloxider samt partiklar.

Tillsammans med våra kunder, medarbetare och samarbetspartner vill jag att vi ska ligga steget före och göra märkbara insatser för hållbara sjötransporter.

Ett stort tack för det år som gått!

Thomas Andersson, verkställande direktör

Viktiga händelser 2018

Högtryck i Stockholms Hamnar

Återigen slogs rekord i antal kryssningspassagerare. Drygt en miljon passagerare gästade Stockholms Hamnar under säsongen.

Antalet färjepassagerare ökade något mot föregående år och uppgick till över elva miljoner.

Närmare tio miljoner ton gods passerade Stockholms Hamnars hamnar. Godset ökade med tolv procent i Nynäshamns hamn och fem procent i Kapellskärs hamn.

Mer än halvtid i bygget av Sveriges nya godshamn

Bygget av Stockholm Norvik Hamn har kommit mer än halvvägs och man börjar nu se hur den nya hamnen kommer att se ut. I september bjöd Stockholms Hamnar in till öppet hus. Över 1 000 personer besökte evenemanget.

Infrastrukturministern presenterade godsstrategi i Stockholm Norvik Hamn

I juni presenterade infrastrukturminister Tomas Eneroth den nationella godsstrategin på plats i Stockholm Norvik Hamn. Strategin tar sikte på framtidens moderna godstransportsystem som använder järnvägens fulla potential och en större del av sjöfartens kapacitet.

Kryssningsapp i ny kostym

Under året lanserades en helt ny version av kryssningsappen Cruise Stockholm för både Iphone och Android. Förutom en ny modern design kan passagerare nu hitta närmaste väg till kollektivtrafik och användbara länkar under besöket.

Kryssning på försök i Kapellskärs hamn

Den 6 september fick Kapellskärs hamn för allra första gången besök av ett internationellt kryssningsfartyg, MSC Meraviglia. Antalet kryssningspassagerare ökar i Stockholms Hamnars hamnar och nu testades även Kapellskärs hamn för den här trafiken.

Fördubblad kapacitet Nynäshamn – Gdansk

Genom att i september sätta in ytterligare ett fartyg fördubblade Polferries sin kapacitet på sträckan Nynäshamn – Gdansk.

Thomas Andersson ny vd

Den 1 december tillträdde Thomas Andersson som vd för Stockholms Hamn AB. Han kommer närmast från befattningen som vice vd på Stockholms Stadshus AB och innan det arbetade han som vd på Visit Stockholm AB.

Tidigare vd Johan Castwall gick vidare till posten som förvaltningschef på exploateringskontoret i Stockholms stad.

Hamnar, kajer, slussar, båthållplatser och fastigheter

Stockholms Hamnar förvaltar totalt 14 km kaj och 1 100 000 kvm mark i de tre hamnarna Kapellskär, Stockholm och Nynäshamn. Bolaget förvaltar också cirka 90 hamnära byggnader.

I Stockholms innerstad ansvarar Stockholms Hamnar för flertalet kajer och hamnar, bland annat Stadsgården, Skeppsbron, Söder Mälärstrand, Frihamnen och Värtahamnen. I Frihamnen finns containerterminalen CTF och på Loudden driver Stockholms Hamnar en av Stockholms energihamnar.

Stockholms Hamnar ansvarar även för Hammarbyslussen samt för ett 20-tal båthållplatser som kan användas av yrkes- och privattrafik för att hämta och lämna passagerare. Öppning och stängning av Danviksbron, Skansbron och Liljeholmsbron ligger också i bolagets ansvar.

Stockholms Hamnar förvaltar och utvecklar även cirka 90 byggnader på totalt cirka 200 000 kvm samt 1 100 000 kvm mark. Byggnaderna ligger i anslutning till hamnverksamheten.

Kapellskärs hamn

Nynäshamns hamn

Stockholms hamn

Gods- och passagerartrafik i Stockholms Hamnar

Stockholms Hamnars strategi är att koncentrera passagerartrafiken till koncernens centrala hamnar i Stockholm. Godset styrs till stor del till hamnarna i Kapellskär och Nynäshamn.

Stockholm

Hamnarna i Stockholms innerstad är viktiga knutpunkter för passagerare och gods.

Värtahamnen: Färjetrafik på Helsingfors, Åbo, Riga och Tallinn.

Frihamnen: Färjetrafik på Sankt Petersburg samt containertrafik på Bremerhaven, Hamburg och Antwerpen.

Stadsgården: Färjetrafik på Helsingfors, Mariehamn och Åbo samt renodlad kryssningstrafik.

Internationella kryssningsfartyg anlöper Frihamnen, Värtahamnen, Stadsgården och Skeppsbron.

Skärgårdstrafiken är främst samlad kring Strömmen och Nybroviken. Vid innerstadskajerna ligger även stillaliggande och kommersiella fartyg.

Nynäshamn

Cirka 60 kilometer söder om Stockholm ligger Nynäshamns hamn. Härifrån går färjetrafik* på Visby, Gdansk och Ventspils.

Nynäshamn tar även emot större internationella kryssningsfartyg som inte har möjlighet eller väljer att inte ta sig genom Stockholms skärgård.

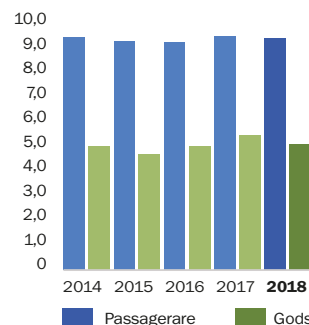
År 2020 öppnar godshamnen Stockholm Norvik Hamn strax norr om Nynäshamn.

Kapellskär

Kapellskärs hamn ligger cirka 90 kilometer norr om Stockholm. Härifrån går färjetrafik, med främst gods, på Nådendal, Paldiski och Mariehamn.

Stockholm

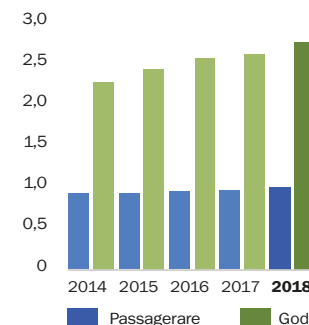
Miljoner passagerare, tusen ton gods

År	Passagerare	Gods
2014	9 266 000	4 956 000
2015	9 108 000	4 637 000
2016	9 074 000	4 933 000
2017	9 310 000	5 389 000
2018	9 248 000	5 025 000

Kapellskär

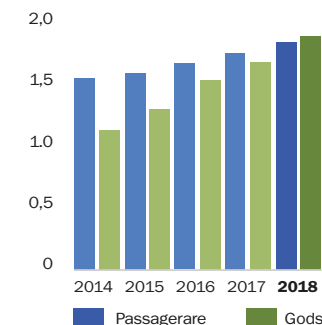
Miljoner passagerare, tusen ton gods

År	Passagerare	Gods
2014	916 000	2 263 000
2015	917 000	2 409 000
2016	937 000	2 544 000
2017	954 000	2 599 000
2018	995 000	2 737 000

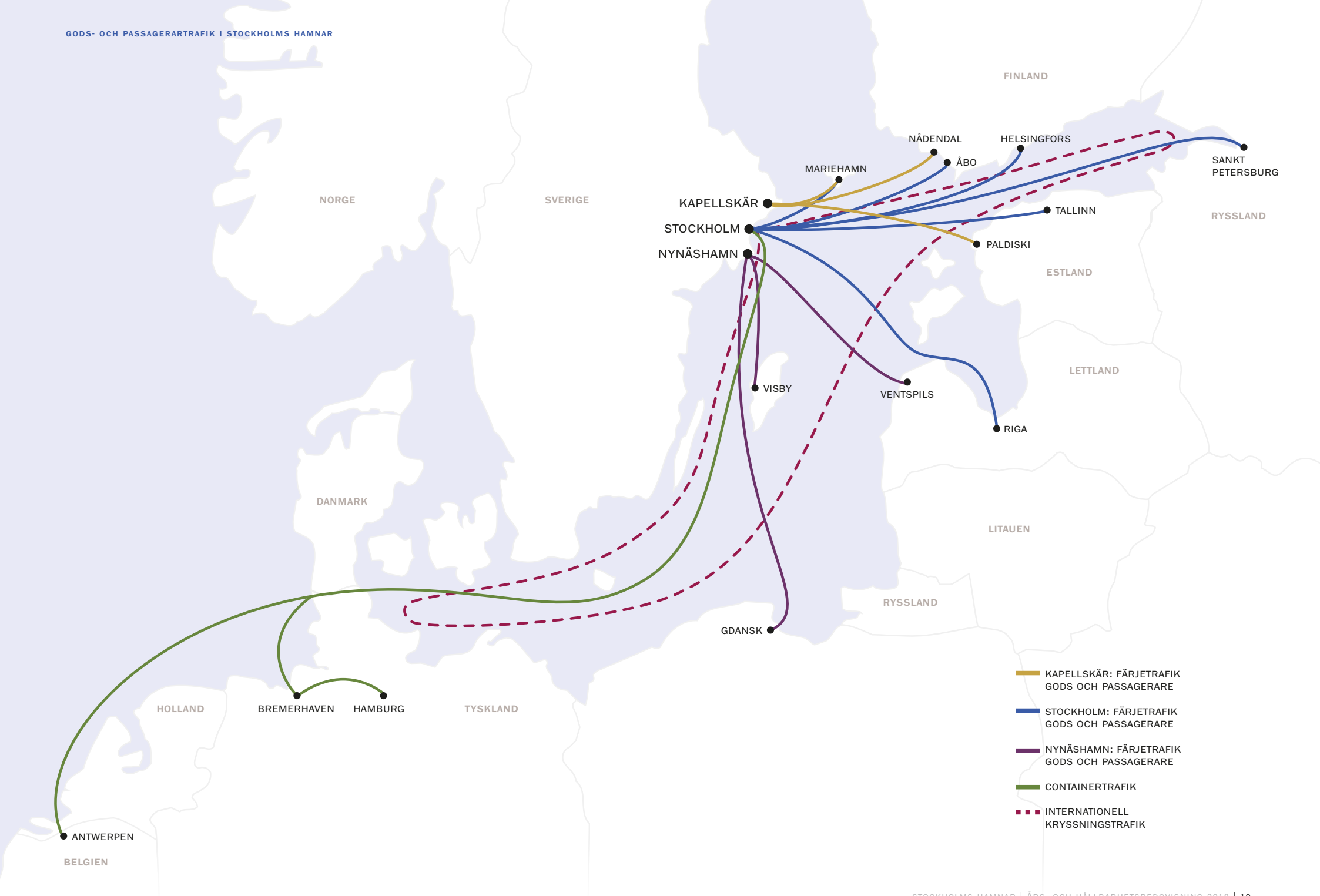
Nynäshamn

Miljoner passagerare, tusen ton gods

År	Passagerare	Gods
2014	1 550 000	1 125 000
2015	1 592 000	1 295 000
2016	1 667 000	1 531 000
2017	1 753 000	1 678 000
2018	1 854 000	1 882 000

*Under 2018 fanns även en färjelinje till Gdynia.

- KAPELLSKÄR: FÄRJTRAFIK
GODS OCH PASSAGERARE
- STOCKHOLM: FÄRJTRAFIK
GODS OCH PASSAGERARE
- NYNÄSHAMN: FÄRJTRAFIK
GODS OCH PASSAGERARE
- CONTAINERTRAFIK
- - - INTERNATIONELL
KRYSSNINGSTRAFIK

Hållbara transportkedjor

En av framtidens stora utmaningar är hållbara transporter. Nio av tio varor kommer idag sjövägen till Sverige, och Stockholms Hamnar arbetar för att varor ska fraktas så nära slutdestinationen som möjligt till sjöss. Det ger stora miljövinster samtidigt som det avlastar landets hårt belastade vägar och järnvägar.

Den blivande godshamnen Stockholm Norvik Hamn bidrar i stor utsträckning till en hållbar transportkedja där gods fraktas sjövägen en längre sträcka och närmare sin slutdestination. Dock krävs en kortare landtransport lokalt i Stockholmsregionen varför förbindelserna till och från hamnen måste vara effektiva och kapacitetsstarka. För att möta industrins exportbehov bygger Stockholms Hamnar järnvägsspår som ansluter Stockholm Norvik Hamn till Nynäsbanan.

Under 2018 har de kommande lastbils-transporterna till och från Stockholm Norvik Hamn fått mycket uppmärksamhet. Många synpunkter har förts fram kring den lokala trafikökning som kan bli en följd av den nya hamnen, samt Stockholms Hamnars ansvar kring detta.

Stockholms Hamnar genomförde under 2017 en prövotidsutredning som behandlades i domstol under 2018. Mark- och miljödomstolen valde att godkänna prövotidsutredningen utan att ge Stockholms Hamnar några villkor för transporter till och från Stockholm Norvik. Mark- och miljödomstolens beslut har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen.

Trafiken till och från den nya hamnen är en angelägen fråga och utredningen är ett viktigt underlag för att kunna arbeta vidare med långsiktigt hållbara transporter för regionen tillsammans med andra aktörer, som Trafikverket och kommunerna.

Bättre framkomlighet i Europa

Genom den europeiska infrastrukturpolitiken skapar EU det transeuropeiska transportnätet TEN-T. Syftet är att modernisera transportlederna i Europa, avlägsna flaskhalsar, uppgradera infrastruktur och förenkla gränsöverskridande transporter. På så sätt kan transportnätet bidra till att uppnå EU:s klimatmål.

Av Europas cirka 1 200 hamnar har drygt 100 pekats ut som extra viktiga stomnätshamnar, så kallade corehamnar. Det ställer krav på att tillhandahålla infrastruktur och hållbara lösningar som efterfrågas av EU och ger samtidigt möjligheter genom till exempel finansieringsstöd och prioritering vid infrastruktuursatsningar.

Alla Stockholms Hamnars hamnar är utpekade hamnar inom TEN-T. Stockholms hamn är även utpekad som en av fem corehamnar i Sverige.

EU-projekt för hållbar sjöfart

Stockholms Hamnar deltar, tillsammans med Åbo Hamn, Åbo stad, Mariehamns Hamn och Viking Line, i EU-projektet NextGen Link som syftar till att uppdatera sjöfartsförbindelsen Åbo-Mariehamn-Stockholm. Alla deltagande hamnar genomför åtgärder i hamninfrastrukturen för att skapa en effektiv och hållbar länk mellan Sverige och Finland.

Inom ramen för projektet har Stockholms Hamnar under 2018 inlett arbetet med ett intelligent transportsystem (ITS) för smartare användande av hamnområdet i Stadsgården.

En annan del av projektet är Viking Lines nya fartyg som har börjat byggas under året. Fartyget kommer att drivas med LNG, flytande naturgas, som är ett mer hållbart bränsle jämfört med vanligt fartygsbränsle.

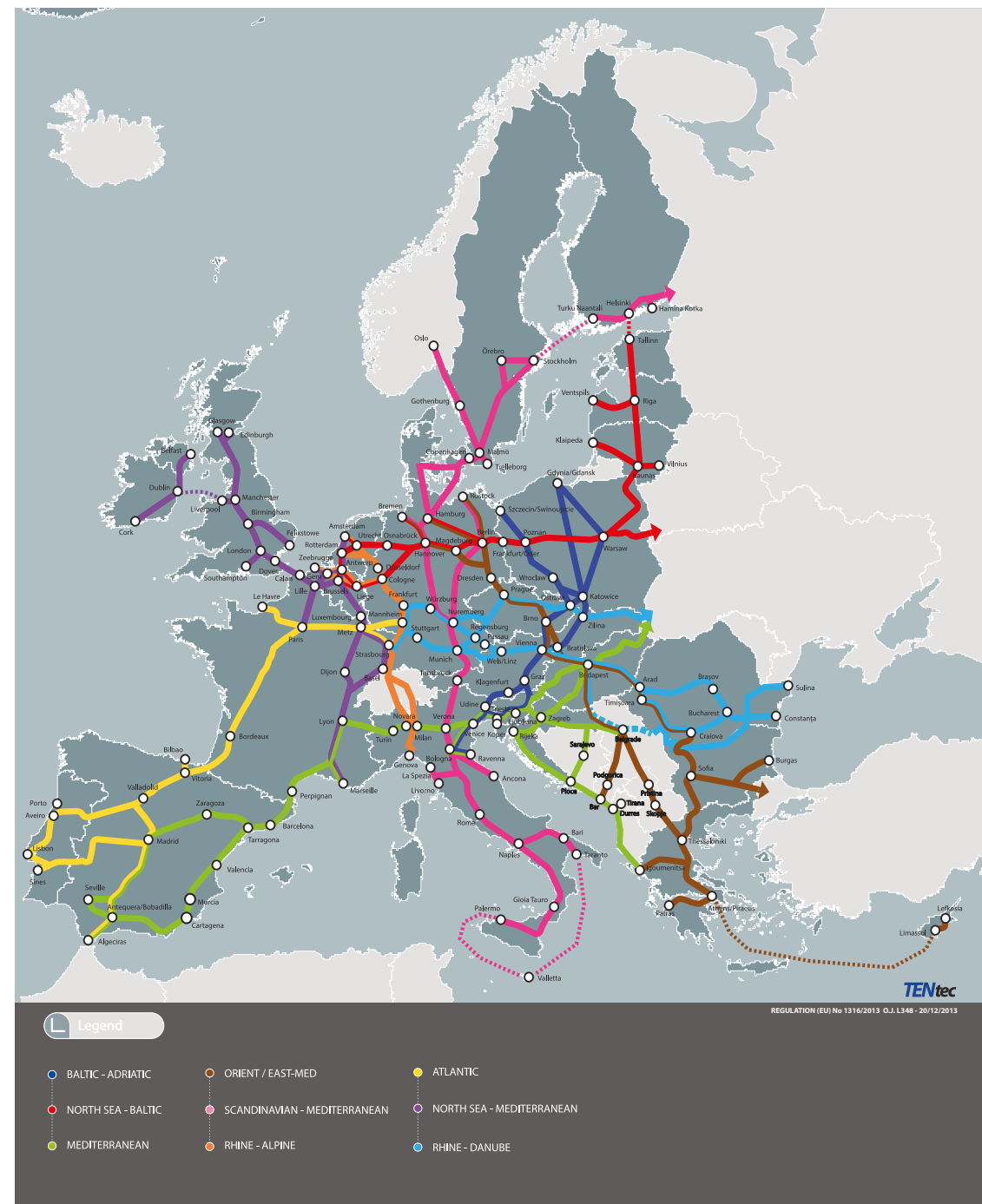

Co-financed by the Connecting Europe Facility of the European Union

Viktiga samarbeten

Hamnar är både konkurrenter och samarbetspartner. Att samverka i nätverk för att utveckla näringen, standarder och dela erfarenheter är en framgångsrik och mångårig tradition i hamnvärlden.

Stockholms Hamnar deltar bland annat i Baltic Ports Organization (BPO), Cruise Europe, European Sea Port Organisation (ESPO), International Association of Ports and Harbours (IAPH) och The World Association for Waterborne Transport Infrastructure (PIANC).

Några viktiga transportkedjor i Stockholms Hamnars hamnar

Färje-/roro-trafik

Färjorna fungerar som en bro till Gotland, Finland, Ryssland, Polen och Baltikum. Elva miljoner passagerare spenderar varje år fem miljarder kronor, fyller sju hotell, skapar 4 100 arbetstillfällen och står för en stor del av turistnäringen i Stockholm. Sju miljoner ton gods förflyttas också via färje- och roro-trafiken.

Containertrafik

Containertrafik är ett effektivt sätt att flytta varor mellan kontinenter. Containerar som ska till Stockholm kommer ofta först till någon hamn i Europa och fraktas sedan med ett mindre feederfartyg till containerterminalen i Frihamnen. När Stockholm Norvik Hamn öppnar 2020 utvecklas den här trafiken ytterligare i Stockholms Hamnar.

Internationell kryssningstrafik

Internationella kryssningsrederier lockar passagerare från hela världen till Östersjön. Stockholms Hamnar tar varje år emot omkring en miljon kryssningspassagerare. Kryssningstrafiken genererar närmare två miljarder kronor per år i intäkter till Stockholmsregionen.

Bulktrafik

Bulk är gods som fraktas oförpackat i ett fartyg. Det kan handla om spannmål, olja eller cement.

Lönsam och samhällsnyttig

Stockholm är en av de städer som växer snabbast i Europa. Stockholms Hamnar bidrar till att göra det möjligt genom att bygga nya miljöanpassade och effektiva hamnar för hållbara transporter av gods och passagerare.

Stockholms Hamnar är ett kommunalt bolag med ett tydligt resultatkrav från Stockholms stad. En av Stockholms stads mest prioriterade uppgifter är att skapa boende för stockholmare. Genom att utveckla nya hamnar frigörs attraktiv mark för stadsutveckling samtidigt som möjligheten till hållbara transporter för varor och passagerare förbättras i regionen.

Levande innerstadskajer och kollektivtrafik på vatten

En del av Stockholms Hamnars uppdrag är av mer samhällsnyttig karaktär, som att rusta upp och förvalta innerstadskajer. Stockholms Hamnar arbetar för att skapa en blandning av verksamheter vid innerstadskajerna så att de är attraktiva för både stockholmare och besökare.

Kajerna är också viktiga för att möjliggöra kollektivtrafik på vatten. Stockholms läns landsting har huvudansvaret för den här frågan. Stockholms Hamnar skapar förutsättningar för den här trafiken på strategiska lägen vid innerstadskajerna och prioriterar den när kajerna ska utvecklas.

I vårt strategiska utvecklingsarbete är hållbarhet i fokus då vi vill hitta rätt aktör till rätt plats. Det handlar inte bara om att hyra ut ytor utan att skapa långsiktiga samarbeten som sätter färg på våra områden både idag och i framtiden. En hyresgäst är inte bara en samarbetspartner för oss utan också en del av kretsloppet i varje område.

Vår vision är att ha hyresgäster som föder varandra genom olika typer av konstellationer och samarbeten sinsemellan. Vi vill tillmötesgå morgondagens behov och på så sätt skapa hållbarhet och långsiktighet.

Louisa Åkerfeldt, chef förvaltning och utveckling fastigheter

Brett politiskt stöd

När tillväxten går snabbt är det viktigt att staden utvecklas så att den behåller sitt värde för både boende och besökare. Investeringar siktar till att vara både långsiktigt lönsamma och samhällsnyttiga. De uppdrag som Stockholms Hamnar arbetar efter är brett politiskt förankrade, vilket är avgörande eftersom utvecklingen av hamnarna sker på lång sikt.

Turismen viktig för regionen

Många av de fartyg som trafikerar Stockholms Hamnar fungerar som en bro för både gods och passagerare mellan Sverige och andra länder. Passagerarna på färjorna är både nytto- och nöjesresenärer.

Nöjesresenärerna är viktiga för turistnäringen som nu har vuxit sig så stark i Sverige att den kan jämföras med en basnäring som papper eller stål. Enbart färjetrafiken genererar fem miljarder kronor i turistintäkter per år, ger upphov till 4 100 arbetstillfällen och fyller sju hotell varje dygn året runt i Stockholmsregionen.

Passagerarna som på sommarhalvåret kommer med de internationella kryssningsfartygen är också en stor inkomstkälla för regionen. Kryssningspassagerare som besöker staden över dagen spenderar 750 kronor per person. De som påbörjar eller avslutar sin kryssning i Stockholm spenderar hela 2 700 kronor per person

under sitt besök. Dessutom tillkommer intäkter från besättningar och rederier. Totalt genererade kryssningstrafiken 1,87 miljarder kronor i intäkter och skapade över 1 000 arbetstillfällen i Stockholmsregionen under 2018.

Stockholmarna tycker om sin hamn

Med viss regelbundenhet mäter Stockholms Hamnar stockholmarnas kännedom om och syn på bolaget. En undersökning från 2016 visar att omkring åtta av tio tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens turism, näringsliv och invånare.

Därför tycker stockholmarna att hamnen är viktig

Turism

83 procent tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens turism.

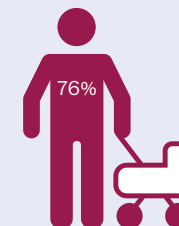
Näringsliv

79 procent tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens näringsliv.

Invånare

76 procent tycker att hamnen är viktig för Stockholmsregionens invånare.

Stockholms Hamnar investerar 7,5 miljarder kronor i ny infrastruktur för att lämna mark i centrala Stockholm för bostadsbyggande

9 av 10 varor kommer sjövägen till Sverige

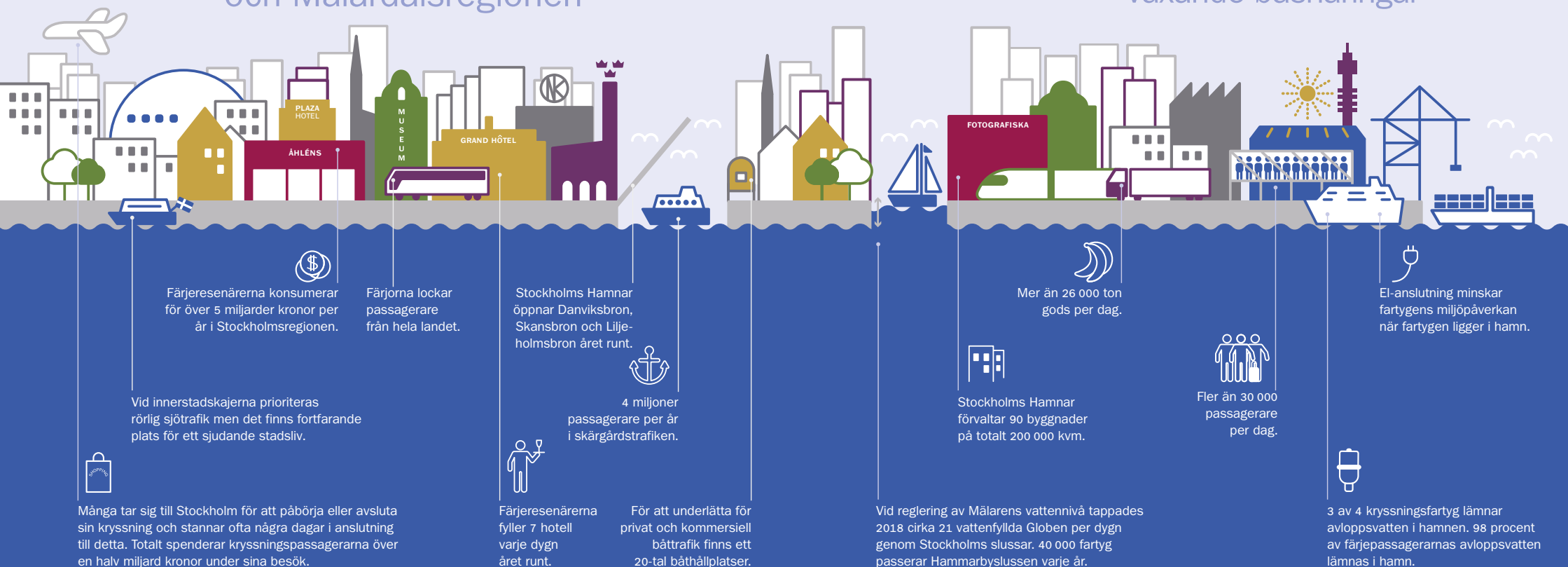
11 miljoner färjepassagerare nästan 10 miljoner ton gods

Stockholms Hamnar genererar 8 000 arbetstillfällen i Stockholm och Mälardalsregionen

Stockholm är en av de snabbast växande städerna i Europa
Antalet invånare beräknas bli 800 000 fler till 2050

Att frakta gods till sjöss så nära slutkonsumenten som möjligt ger stora miljöfördelar och avlastar väg och järnväg

Turismen är en av Sveriges största och snabbast växande basnäringar

Organisation och styrning av verksamheten

Stockholms Hamn AB är ett helägt dotterbolag till Stockholms Stadshus AB. Visionen att vara Östersjöns ledande hamn, ägardirektiv från Stockholms stads kommunfullmäktige, Stockholms Hamnars egna långsiktiga mål och en årlig intressent- och väsentlighetsanalys är det som styr verksamheten.

Stockholms stads organisation

Stockholms stad organiserar en del verksamheter i bolag istället för i förvaltningar. Dessa bolag är samlade inom ramen för Stockholms Stadshus AB. I koncernen finns 16 bolag som bedriver verksamhet inom områden som är av central betydelse för stadens invånare.

Kommunfullmäktige fattar beslut i budgeten om ägardirektiv för samtliga bolag inom koncernen. Bolagens styrelser får genom ägardirektiven uppdrag som ska verkställas under verksamhetsåret.

Stockholms Hamnars ägarstruktur

Koncernen Stockholms Hamnar består av moderbolaget Stockholms Hamn AB och dotterbolaget Kapellskärs Hamn AB.

Kapellskärs Hamn AB ägs till 91 procent av Stockholms Hamn AB och till nio procent av Norrtälje kommun. Stockholms Hamn AB äger 50 procent av aktierna i intressebolaget Nynäshamns Mark AB. Övriga 50 procent ägs av Nynäshamns kommun.

Styrning och uppföljning

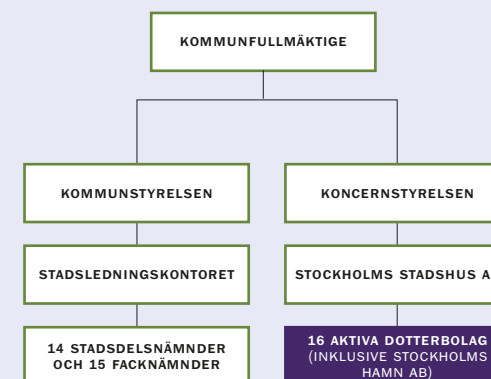
Verksamhetsstyrningen utgår från Stockholms Hamnars treårsplan, som visar den strategiska inriktningen, samt den årliga budgeten.

Tre gånger per år hålls uppföljningsmöten som följer Stockholms Hamnars rapportering till styrelsen och Stockholms Stadshus AB. Verksamheten utvärderas genom att mål, mått, aktiviteter, avvikelser och utfall från revisioner följs upp. På så sätt rör sig verksamheten i riktning mot ägardirektiven och mot visionen att vara Östersjöns ledande hamn.

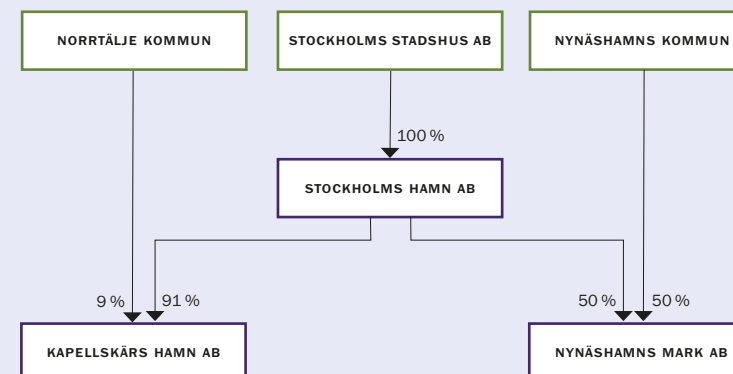
Verksamheten följs kontinuerligt upp på avdelningar och enheter. För att skapa en gemensam bild av företagets utveckling samlas alla medarbetare minst två gånger per år för att delta i både affärsplanering och uppföljning.

Stockholms stads organisation

Stockholms Hamnars ägarstruktur

Revisioner

Inom Stockholms Hamnar genomförs många revisioner under ett år. Revisionerna följs upp vid ledningens genomgång per tertial och i samband med årsbokslutet där revisorer för ekonomi och hållbarhet samt stadsrevisorer och lekmanarevisorer avger sina rapporter.

Stockholms Hamnar är ISO-certifierat inom både kvalitet och miljö vilket innebär att interna och externa revisioner genomförs regelbundet.

Följande revisioner genomförs varje år för att granska Stockholms Hamnars verksamhet:

- Revisionsföretaget EY för ekonomi och översiktlig granskning av hållbarhet, GRI Standards
- Revisionskontoret från Stockholms stad
- LRQA – ISO 9001:2015 (kvalitet) och 14001:2015 (miljö)
- Interna revisioner – ISO 9001:2015 (kvalitet) och 14001:2015 (miljö)
- Riktade revisioner, till exempel på uppdrag av Stockholms Stadshus AB, av de stora projekt Stockholms Hamnar driver

Vision

Stockholms Hamnar är Östersjöns ledande hamn – en affärsfrämjande och välkomnande partner med hållbarhet i fokus.

Mission

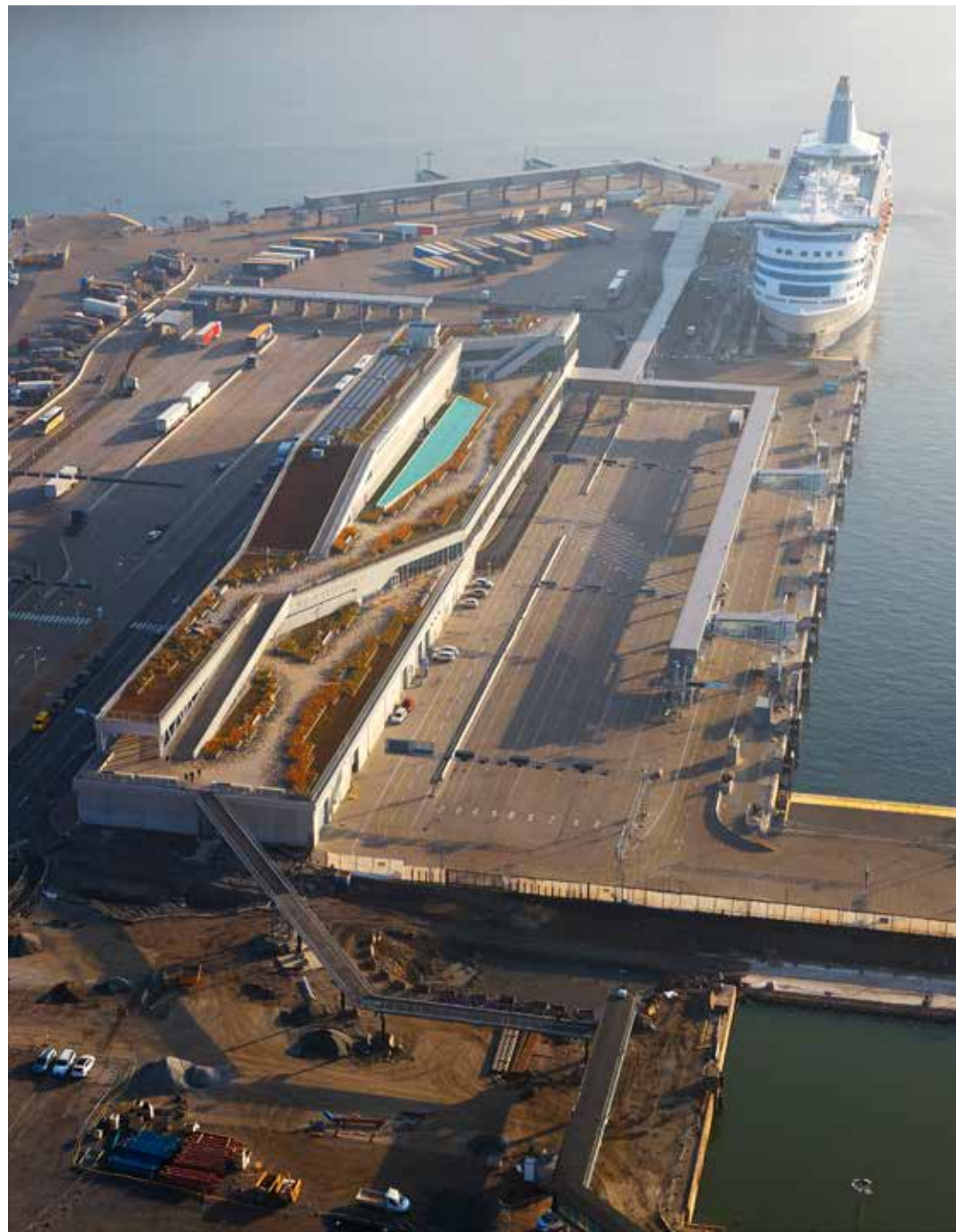
Stockholms Hamnar är en effektiv länk för transporter av människor och varor mellan vatten, spår och väg.

Affärsidé

Stockholms Hamnar erbjuder rederier, hyresgäster, stockholmare och turister åtkomst till Stockholm och regionen genom att tillhandahålla modern hamn-anknuten infrastruktur och service – där säkerhet och miljö är i fokus.

Det gör Stockholms Hamnar genom att:

- erbjuda kajplatser och anläggningar till främst färje-, kryssnings- och containertrafik
- vårda och utveckla innerstadens kajer
- främja skärgårdstrafik och sjöburen lokaltrafik
- vara en effektiv och lönsam partner

Långsiktiga mål

Stockholms Hamnars vision bryts ner i 13 långsiktiga mål som är uppdelade i tre områden – hamnverksamhet, fastigheter och stöd till verksamheten. Till dessa mål knyts varje år aktiviteter, mått och indikatorer för att på så sätt ta steg för steg i riktning mot visionen.

Stockholms Hamnars långsiktiga mål

HAMNVERKSAMHET

Effektiv hamnkapacitet

Vi möter kunders och samhällets långsiktiga behov av hamnkapacitet för både person- och godstrafik.

Nöjda och hållbara kunder

Vi gör det möjligt för kunder att vara och agera hållbart.

FASTIGHETER

Attraktiva och hamnnära fastigheter

Vi utvecklar, förvaltar och hyr ut unika, hållbara och hamnnära fastigheter.

STÖD TILL VERKSAMHETEN

Effektiv verksamhetsstyrning

Vi arbetar med tydliga mål, uppföljning och transparent rapportering.

Lönsam affärsverksamhet

Vi bedriver en långsiktigt lönsam affärsverksamhet.

Säker arbetsplats

Vi är ett föredöme i arbetsmiljö-, hälso- och säkerhetsarbetet.

Förnybar energi

Vi använder endast förnybar energi.

Brottsförebyggande

Vi motverkar illegal verksamhet i samverkan med våra intressenter.

Kompetenta medarbetare

Vi säkerställer proaktivt rätt kompetens och arbetar för mångfald.

Kloka inköp

Våra inköp är hållbara.

Proaktiv kommunikation

Vi har en öppen dialog med våra intressenter i effektiva kanaler.

Leva som vi lär

Våra etiska riktlinjer vägleder oss i vårt beteende.

Effektiv resursanvändning

Vi använder allt material, avfall, energi, vatten och tid effektivt.

Hållbarhet för en ledande hamn – intressent- och väsentlighetsanalys

För att ta reda på vilka frågor som Stockholms Hamnar gör störst avtryck inom krävs lyhördhet och ett nära samarbete med intressenter. De tre frågor som väger tyngst för både intressenter och Stockholms Hamnar är fartygens utsläpp till luft, en effektiv och förnybar energianvändning och en långsiktig lönsamhet.

Balans mellan ekonomi, ett socialt ansvar och miljöfrågor är avgörande för Stockholms Hamnar i arbetet med att tillsammans med Stockholms stad, kunder och övriga intressenter skapa morgondagens infrastruktur i den växande Stockholmsregionen.

Stockholms Hamnars största utmaning är att möjliggöra rederiernas framtida behov av snabba effektiva anlöp med allt större fartyg och samtidigt utveckla och tillvarata Stockholms unika värden.

En förutsättning för Stockholms Hamnars verksamhet är att förstå och leva upp till de krav som ingår i att vara Östersjöns ledande hamn idag och i framtiden. Genom undersökningar, regelbunden dialog och nära samarbete med ägare, kunder och närboende är det tydligt att intressenternas uppfattning om vilka frågor som är viktiga för Stockholms Hamnar stämmer väl överens med de utmaningar som bolaget har identifierat.

De frågor som väger tyngst är fartygens utsläpp till luft, en effektiv och förnybar energianvändning och långsiktig lönsamhet. Dessa mäter Stockholms Hamnar genom GRI-indikatorer.

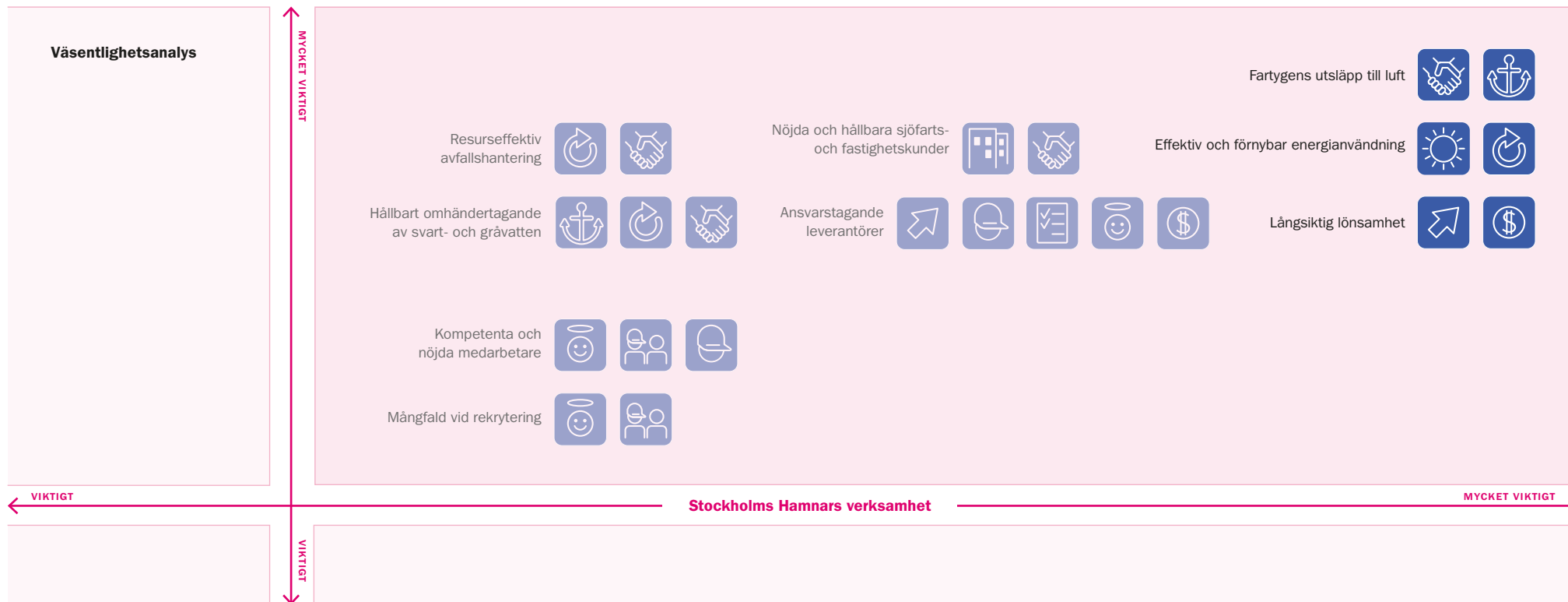
GRI

GRI (Global Reporting Initiative) är en internationell oberoende organisation med syftet att bland annat stötta företag, myndigheter och andra organisationer i att förstå och kommunicera effekterna av sin verksamhet när det gäller kritiska hållbarhetsfrågor som klimatförändringar, mänskliga rättigheter,

korruption och mycket annat. GRI tillhandahåller en standard (GRI Standards) för att rapportera hållbarhetsaspekter inom ekonomi, socialt ansvar och miljö. En viktig del i planering och uppföljning enligt GRI är att ta med sina intressenters förväntningar på verksamheten och vikta dessa i en väsentlighetsanalys.

På sidorna 39–49 finns Stockholms Hamnars GRI-rapportering. Från 2018 rapporterar bolaget enligt GRI Standards.

Intressentanalys

Varje år görs en genomgång av kontakten och samarbetet med Stockholms Hamnars intressenter för att på ett strukturerat sätt värdera deras åsikter om verksamheten och identifiera vilka aspekter som bör prioriteras i arbetet.

INTRESSENTGRUPP	INTRESSETER	
Ägare	Kommunfullmäktige i Stockholms stad, Norrtälje kommun och Nynäshamns kommun Stockholms Stadshus AB Styrelseledamöter i Stockholms Hamn AB, Kapellskärs Hamn AB och Nynäshamns Mark AB	Ägardirektiv, budget och andra stora frågor Tertialvis uppföljning av verksamhet och mål. Dialog om ägardirektiv, budget och andra stora frågor Regelbunden uppföljning av verksamheten. Dialog om ägardirektiv, budget och andra stora frågor
Kunder	Sjöfart: Rederier med flera Fastigheter: Hyresgäster med flera	NKI som genomförs vartannat år, dialog på alla nivåer NKI som genomförs vartannat år, dialog på alla nivåer
Medarbetare	Anställda	Medarbetarundersökning, dialog under verksamhetsplanering, uppföljning medarbetarsamtal, chefsträffar med mera
Leverantörer	Service till sjöfarten Inköp av varor och tjänster	Upphandling, avtal och uppföljning Upphandling, avtal och uppföljning
Myndigheter	De som ger tillstånd och fastställer villkor för verksamheten – EU, Mark- och miljödomstolen, länsstyrelsen med flera Verksamhetsnära myndigheter – Tull, polis, sjöfartsverk	Lagkrav som fastställs genom bland annat tillstånd och dialog i vardagen Kontinuerlig dialog, samverkan i projekt och varaktiga grupper
Organisationer	Miljö – WWF med flera	Information, dialog och omvärldsbevakning
Branschen	Andra hamnar, transportsektorn	Medlemskap, information, dialog och omvärldsbevakning
Allmänhet	Närboende till verksamheten Boende i länet	Information, dialog, samverkan, regelbunden varumärkesundersökning och omvärldsbevakning Information, dialog, samverkan, regelbunden varumärkesundersökning och omvärldsbevakning
Kundens kunder	Turister, besökare, lastbilschaufförer	Mötet i terminaler, hamnområden och innerstadskajer

FN:s 17 globala mål

Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Målen syftar till att utrota fattigdom

och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar

de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Stockholms Hamnars verksamhet berörs mer eller mindre av de flesta av de 17 målen och de har också inspirerat företagets hållbarhetsarbete.

Stockholms Hamnars hållbarhetsarbete bygger på balansen mellan de tre dimensionerna ekonomi, socialt ansvar och miljö.

För att skapa en hållbar verksamhet och vara Östersjöns ledande hamn har följande områden identifierats som viktiga utifrån GRI Standards hållbarhetsområden. För att förtydliga styrningen av Stockholms Hamnars verksamhet kopplas hållbarhetsområdena till bolagets tretton långsiktiga mål.

Fartygens utsläpp till luft

För hållbarhetsområdet *utsläpp till luft* arbetar Stockholms Hamnar med miljörabatt för LNG-drift samt rabatt för reducerat utsläpp av kväveoxider. Från och med 2019 kommer rabatt att ges till fartyg som är anslutna till och certifierade enligt miljöindex (för närvarande Clean Shipping Index) utifrån poäng inom klasserna koldioxid, kväveoxider och svaveloxider. Miljörabatt ges även till fartyg som byggs om för att el-anslutnas. En överenskomst med andra hamnar i Östersjön kring el-anslutningar har uppnåtts.

Effektiv och förnybar energianvändning

För hållbarhetsområdet *energi* arbetar Stockholms Hamnar bland annat med installationer av solceller, bergvärme till fastigheter, tydligare elmätning och separat debitering till hyresgäster och sjöfartskunder. Stockholms Hamnar köper in el märkt med Bra Miljöval.

Långsiktig lönsamhet

För hållbarhetsområdet *ekonomisk påverkan* arbetar Stockholms Hamnar för att verksamheten bedrivs på ett ansvarsfullt och långsiktigt lönsamt sätt. Stora och viktiga investeringar gör att resultatet vänder neråt de närmaste åren. Det är då viktigt att verksamheten är lönsam och att Stockholms Hamnar tillsammans med Stockholms stad utvecklas till att bli både hållbara och attraktiva.

Resurseffektiv avfallshantering

För hållbarhetsområdena *utsläpp till vatten och avfall* arbetar Stockholms Hamnar för att andelen avfall som materialåtervinns eller återanvänds ska öka för att år 2020 uppgå till minst 80 procent. Miljöbelastningen ska minska vid val av material och insamlingen av matavfall ska öka. Rabatt för sorterat avfall lämnas till internationella kryssningsfartyg.

Hållbart omhändertagande av svart- och gråvatten

För hållbarhetsområdena *vatten och utsläpp till vatten och avfall* arbetar Stockholms Hamnar med att ta emot avloppsvatten, så kallat svart- och gråvatten, vid alla kajlägen i Stockholm. 98 procent av färjepassagerarnas avloppsvatten lämnas i hamn och tre av fyra av de internationella kryssningsfartygen lämnar svart- och gråvatten i Stockholm.

Kompetenta och nöjda medarbetare

För hållbarhetsområdena *anställningförhållanden och anställningsvillkor* arbetar Stockholms Hamnar för att vara en attraktiv arbetsgivare som attraherar rätt medarbetare. Duktiga och ansvarstagande medarbetare är en förutsättning för Stockholms Hamnars framgång.

Mångfald i företaget och vid rekrytering

Hållbarhetsområdet *mångfald och jämställdhet för medarbetare* är en viktig del i Stockholms Hamnar. Vid rekrytering vidgas vyerna och rekryteringen sker brett. Stockholms Hamnar arbetar även med förebyggande

och främjande arbete mot diskriminering. Detta för att öka mångfalden i organisationen vad gäller könsfördelning, ålder, åsikter och beteenden. Genom företagets samhällsengagemang kommer människor i utanförskap in i arbetsgemenskap.

Nöjda och hållbara sjöfarts- och fastighetskunder

För hållbarhetsområdet *produktansvar* arbetar Stockholms Hamnar i nära dialog med sjöfarts- och fastighetskunder. Det är viktigt att skapa bra samarbeten och följa upp dessa samt att genomföra nöjd kundundersökningar.

Ansvarstagande leverantörer

För hållbarhetsområdena *leverantörsbedömning avseende miljö och sociala faktorer, antikorrupktion och mänskliga rättigheter* arbetar Stockholms Hamnar genom en uppförandekod vid upphandlingar och inköp med tydliga krav inom miljö, ekonomi och socialt ansvarstagande. Varje år följs ett antal leverantörer upp, och arbetsmiljöansvaret som byggherre tas på ett aktivt sätt och i dialog med samarbetspartner.

Affärsområden

Inom Stockholms Hamnar är affären uppdelad i två huvudområden – sjöfart och fastigheter. Verksamheterna påverkar varandra och måste fungera tillsammans. Därför är det viktigt att ha kontroll över både kajer och hamnnära fastigheter. Att verka inom flera områden gör också att de ekonomiska riskerna sprids.

Affärsområde sjöfart

Stockholms Hamnar möter kunders och samhällets långsiktiga behov av hamnkapacitet för person- och godstrafik, och arbetar för att göra det möjligt för kunder att vara och agera hållbart.

Affärsområdet sjöfart är uppdelat i godstrafik och passagerartrafik. Under dessa finns delområdena färje/oro-trafik, internationell kryssningstrafik, containertrafik, bulktrafik, hamn- och skärgårdstrafik samt stillaliggande fartyg. Dessa kunder har olika behov och förutsättningar för att bedriva sina verksamheter.

Affärsområde fastigheter

Stockholms Hamnar utvecklar, förvaltar och hyr ut unika, hållbara och hamnnära fastigheter.

Affärsområdet fastigheter är uppdelat i publika lokaler, kontor, lager och arrenden. Det totala antalet lokalhyresgäster är cirka 350 och antalet arrendekunder är cirka 100.

Kundens år 2019

Vartannat år genomförs en nöjd kund-undersökning bland samtliga kundsegment. 2018 års NKI-resultat har totalt sett sjunkit något jämfört med tidigare år. Mycket handlar om frågor utanför Stockholms Hamnars kontroll, till exempel trafiksituationen i Stockholm. Undersökningen ger ett gott underlag för ett vidare arbete. Bland annat kommer 2019 vara kundens år i Stockholms Hamnar. Det innebär att arbetet inom alla verksamhetsområden prioriteras och arbetar för en ännu bättre kundkontakt och kundservice.

Förstärkt marknadsorganisation

Stockholms Hamnar är inne i ett expansivt skede där om- och utbyggda hamnar i Kapellskär och Värtahamnen är klara och där Stockholm Norvik Hamn öppnar 2020. Bolaget utökar nu sin närvaro på sjöfartsmarknaden och särskilt fokus ligger på marknads- och försäljningsarbetet för Stockholm Norvik Hamn.

Under 2018 renodlades marknadsarbetet genom en omorganisation och ett antal nyrekryteringar. Johan Wallén, tidigare vd på containerrederiet Team Lines, rekryterades till positionen som marknads- och försäljningschef.

Vi måste vara lyhörda för hur kunderna ser på framtiden, så att våra hamnar kan möta deras nuvarande och framtida behov i den snabbt växande Stockholmsregionen. Det gäller även kringtjänster som till exempel lagring av gods och järnvägslösningar. Med våra investeringar i ny hamninfrastruktur kan vi göra just det.

Johan Wallén, marknads- och försäljningschef

Exempel på Stockholms Hamnars kunder

Affärsområde sjöfart

Färjor/oro

Birka Cruises
Destination Gotland
DFDS
Finnlines
Moby Line SPL
Polferries
Stena Line
Tallink Silja
Viking Line

Internationella kryssningar

Aida Cruises
Costa Cruises
Holland America Line
MSC Cruises
Norwegian Cruise Line
Princess Cruises
RCCL

Container

MSC
Team Lines
Unifeeder
Cosco
CMA CGM

Bulk

Cementa
Fortum
Jehander
OKQ8
Preem

Skärgårdstrafik

Ballerina Rederi
Blidösundsbolaget
Charm Charter i Stockholm
Polena Rederi
Rederi Stockholms Ström
Ressel Rederi
Skärgårdsrederiet Sweden
Stockholms Ström Rederi
Strömme Turism & Sjöfart

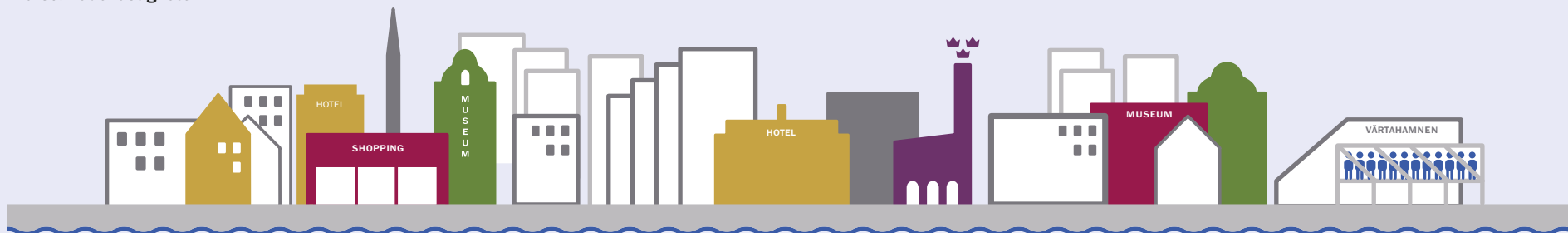
Teaterskeppet

Waxholms Ångfartygs
Ångsholmen Rederi

Stillaliggande fartyg

Gustaf af Klint
Intercont Tourist Service
Lady Patricia
Login Hotell
Rygerfjord
Stockholms Restauranger

Affärsområde fastigheter

Annorlunda Catering
Armémuseet
Auktionsverket
Autoropa
Banankompaniet
Batteridoktorn
Blivande
Bruka Design

Bröd & Salt
Euroglobe
Fotografiska
GAC
Glashuset
Gränspolisern/Tullverket/
Livsmedelsverket
Ljud och Bildmedia

HRX
Independent Kostym
J. Lindeberg
Krigsarkivet
Kasta Loss Bar och Bistro
Logent
Magasin III Museum &
Foundation for
Contemporary Art

Metronome
Miss Behave
Molineux
MTG – Modern Times Group
Nya Grand
Peab Marin
Peak Performance
PDL Center

Pressbyrån
Sellpy
Shine
Sjömanskyrkan
Skärgårdsrederiet (Blidösund)
Skärgårdsstiftelsen
Stockholm Brewing Co
Skeppsbron bageri

Stockholms stad
Team Lines
Thor Shipping
Trattorian
UDSY – Unfinished
Sympathy
Wavy Productions
Zodiak

Affärsområde sjöfart: Passagerartrafik

Under 2018 reste drygt tolv miljoner passagerare sjövägen till och från Stockholmsregionen. Ytterligare fyra miljoner passagerare reste med skärgårdstrafiken. Stockholms Hamnar är därmed Sveriges i särklass största passagerarhamn och en av de största i Europa.

Färjetrafiken bidrar till den viktiga turistnäringen

De riktigt stora passagerarvolymerna, elva miljoner, står färjetrafiken för. Det i särklass största antalet passagerare finns på linjerna mellan Sverige och Finland.

Förutom att färjelinjerna är en viktig del av infrastrukturen är färjepassagerarna viktiga för näringslivet i Stockholm. De spenderar fem miljarder kronor när de vistas här, ger upphov till 4 100 arbetstillfällen och fyller sju hotell varje dygn, året runt.

Kryssningstrafik med tillväxtpotential i Östersjön

De internationella kryssningsfartygen besöker Stockholm under sommarhalvåret. Destinationen Stockholm och Stockholms Hamnar får höga betyg av både rederier och passagerare.

Kryssningstrafiken, med över en miljon passagerare per år, genererar 1,87 miljarder kronor i intäkter till Stockholmsregionen.

Färjetrafiken tillsammans med kryssningsanlöpen är en viktig del för Stockholmsregionen som helhet då den genererar stora intäkter och arbetstillfällen.

Att få medverka till en stabil och hållbar färjetrafik som fortsätter att utvecklas miljömässigt är otroligt stimulerande och viktigt både för oss och för Stockholm.”

Stefan Scheja, marknadsansvarig färje- och kryssningstrafik

Trenden går mot fartyg som är betydligt större än tidigare. Det här medför att passagerantalet fortsätter att stiga, vilket är viktigt för Stockholm. Att tillhandahålla kajplatser till de allt större fartygen är en utmaning. Stockholms Hamnar arbetar med att ta fram strategier för framtidens kryssningstrafik i Stockholm. Bland annat finns nu en rörlig gångbrygga i Nynäshamns hamn.

Skärgårdstrafik samt kollektivtrafik på vatten

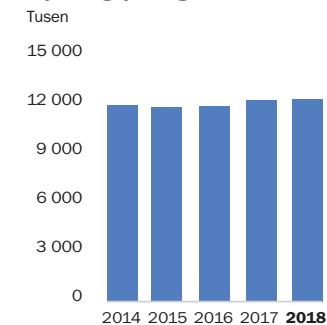
Den lokala sjötrafiken är en viktig del i ett levande Stockholm. Hela skärgården är beroende av den här trafiken och stora insatser görs för att kollektivtrafiken på vattnet ska bli mer frekvent, effektiv och integrerad med den övriga kollektivtrafiken i Stockholm.

Vid Stockholms innerstadskajer finns även annan rörlig sjötrafik och stillaliggande fartyg. Det handlar bland annat om fritidsbåtar, hotellfartyg, kontor och restauranger.

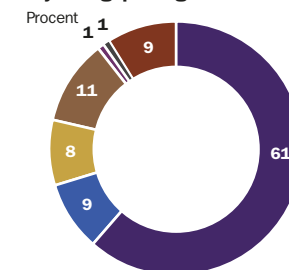
Antal passagerare per hamn, se sidan 9.

Färjepassagerare och internationella kryssningspassagerare

2014	11 732 000
2015	11 617 000
2016	11 678 000
2017	12 018 000
2018	12 097 000

Fördelningen av färjepassagerare per destination samt antalet internationella kryssningspassagerare

Finland	7 440 000
Estland	1 069 000
Lettland	1 017 000
Gotland	1 298 000
Polen	120 000
Ryssland	83 000
Int. kryssningar	1 071 000
Totalt	12 097 000

Affärsområde sjöfart: Godstrafik

Under 2018 passerade 9,6 miljoner ton gods Stockholms Hamnar. Det gör bolaget till Sveriges totalt sett tredje största godshamn. Roro-volymerna är stabila och ökar i Kapellskärs och Nynäshamns hamn. För att möta den växande Stockholmsregionens behov byggs nu nya godshamnen Stockholm Norvik.

Roro-trafiken är viktig för Stockholms Hamnar

Den största godsaffären i Stockholms Hamnar är roro-trafiken som går över Östersjön med lastbilar och trailrar. Inom det här segmentet har Stockholms Hamnar elva destinationer*, vilket är flest i Sverige. Räknat i antal roro-enheter hamnar Stockholms Hamnar på en tredjeplats.

Under 2018 har roro-volymerna ökat med tolv procent i Nynäshamns hamn och med fem procent i Kapellskärs hamn. Att godsmängderna ökar i hamnarna utanför centrala Stockholm är helt i enlighet med strategin att passagerartrafik koncentreras till koncernens centrala hamnar och godset till hamnarna i Nynäshamn och Kapellskär.

Idag går det lika mycket gods i båda riktningarna i roro-trafiken.

Stabil containertrafik

Stockholms Hamnar är Sveriges sjätte största hamn för containertrafik. Container-volymerna är stabila och 2018 passerade 57 400 TEU** containerterminalen i Frihamnen.

Idag är importen större än exporten i containerterminalen.

Stockholm Norvik Hamn öppnar 2020

För att ha möjlighet att ta emot morgondagens fartyg bygger Stockholms Hamnar just nu en ny godshamn, Stockholm Norvik Hamn, strax söder om Stockholm. De första fartygen anländer till den nya kombinerade roro- och containerhamnen 2020. Containerterminalen kommer att drivas av den globala terminaloperatören Hutchison Ports.

* Under 2018 hade Stockholms Hamnar ett tag tolv destinationer. En linje på Gdynia lades ner under året.

** 1 TEU motsvarar en 20-fots container.

Varuägare i hela Mälardalsregionen efterfrågar de mest effektiva och miljövänliga alternativen för sina godsflöden, och där kommer Stockholm Norvik Hamn att fylla en väldigt viktig funktion.

Nicklas Ebersson, marknadsansvarig gods

Bulk på liknande nivåer från år till år

Bulkmarknaden är relativt stabil i Stockholms Hamnar. Stockholms stads omställning till fossilfritt bränsle innebär att stora flisvolymerna tas till Värtahamnen och Fortum i Stockholm med både fartyg och järnväg.

Eftersom verksamheten ofta är skrymmande och påverkar omgivningen är den svår att kombinera med stadsutveckling. Därför utvecklas inte det här verksamhetsområdet inom Stockholms Hamnar.

Loudden avvecklas

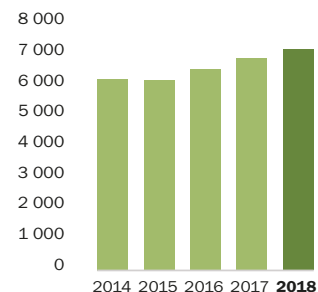
Stockholms energihamn Loudden, som står för Stockholms Hamnars största bulkvolymerna, håller på att avvecklas. Det centrala området där Loudden är placerad har sedan länge planerats att ge plats åt bostäder i den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden som håller på att växa fram.

Avtalen med kunderna på Loudden upphör 2019 och diskussioner om hur avvecklingen ska ske pågår med kunder, Stockholms stad och andra intressenter.

Godsvolymer per hamn, se sidan 9.

Roro-volymer

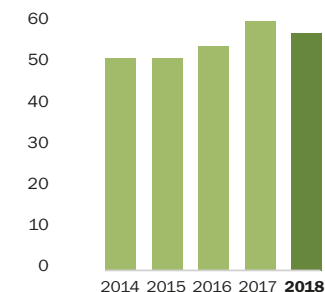
Tusen ton

2014	6 195 000
2015	6 168 000
2016	6 512 000
2017	6 872 000
2018	7 159 000

Containervolymer över kaj

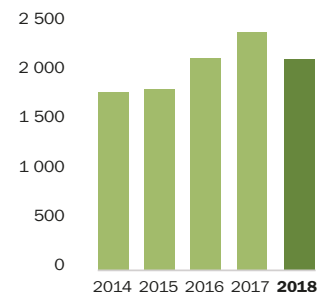
Tusen TEU

2014	51 000
2015	51 000
2016	54 000
2017	60 000
2018	57 000

Torr och flytande bulk

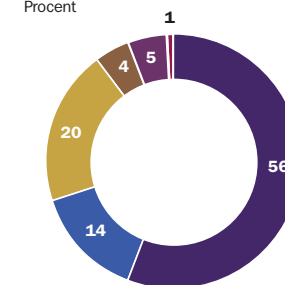
Tusen ton

2014	1 783 000
2015	1 816 000
2016	2 119 000
2017	2 386 000
2018	2 111 000

Roro-trafik med fördelning per destination

Procent

Destination	Ton
Finland	3 999 000
Estland	1 027 000
Lettland	1 407 000
Gotland	320 000
Polen	350 000
Ryssland	56 000
Totalt	7 159 000

Utvecklingsprojekt Stockholm Norvik Hamn

Miljömål utvecklingsprojekt Stockholm Norvik

Mål: 80 % av produkterna ska vara godkända i SundaHus

- Resultat hittills: 1 877 produkter har lagts in i SundaHus varav 81 % godkända

Mål: 100 % av avfallet ska källsorteras

- Resultat hittills: 100 % av avfallet har källsorterats

Mål: Max 5 % av avfallet ska gå till deponi

- Resultat hittills: Mindre än 1 % av avfallet har gått till deponi

Dessutom har drygt 1 000 000 ton jordmassor från projektet hittills återanvänts i Valsjö Naturvårdsprojekt.

Stockholm Norvik Hamn byggs för ett växande Stockholm – öppnar 2020

Nu byggs Stockholm Norvik Hamn, en ny godshamn för container- och rorofartyg, norr om den befintliga hamnen i Nynäs-hamn. Stockholm Norvik har ett perfekt läge nära de stora farlederna mitt i Stockholms-regionen och har ett naturligt djup på 16,5 meter.

Hamnen kommer ha bra landinfrastruktur med järnväg och anslutning till motorväg. NCC ska på sikt utveckla en logistik- och företagspark i anslutning till hamnen.

Containerterminalen kommer att drivas av den globala terminaloperatören Hutchison Ports.

Affärsområde fastigheter

Stockholms Hamnar har som uppdrag att utveckla och förvalta Stockholms stads byggnader och mark i hamnnära lägen. Totalt handlar det om cirka 200 000 kvm lokalyta och 1 100 000 kvm mark, som står för 239 Mkr av bolagets intäkter.

Stockholms Hamnars byggnader ligger i Värta- och Frihamnsområdet, vid Stockholms innerstadskajer och i anslutning till Nynäshamns hamn samt Kapellskärs hamn. Det handlar om terminaler, äldre magasin och byggnader i nära anslutning till hamnverksamheten samt arrenden som används till hamnar, kajer, uppställningsytor, parkeringsplatser, promenadstråk, cykelbanor, uteserveringar med mera.

Fastighetsverksamheten står för 28 procent av Stockholms Hamnars totala omsättning. På tio år har omsättningen fördubblats vilket är resultatet av ett långsiktigt och systematiskt arbete.

Unika lokaler i attraktiva lägen

De byggnader som Stockholms Hamnar förvaltar har ofta en lång historia, särpräglad arkitektur och ligger i sjönära centrala lägen. Det gör lokalerna unika och mycket eftertraktade, vilket ger stora möjligheter att utveckla byggnaderna, från lagerverksamhet till andra nya spännande användningsområden.

Stockholms Hamnar vill göra de historiska byggnaderna tillgängliga för allmänheten. Därför har publika verksamheter som museer och restauranger prioriterats i de mest attraktiva objekten. Ett framgångsrikt exempel är Stora Tullhuset på Stadsgården som huserar det mycket välbesökta museet Fotografiska.

Utvecklas strategiskt

För flera av de stora byggnaderna har Stockholms Hamnar tagit fram strategier för hur de ska utvecklas. På så sätt har kluster för bland annat medieföretag vuxit fram i Frihamnen. Några av de största magasinerna är utmärkta för föremålsförvaring och arkiv. Stockholms Hamnar är bland de största hyresvärdarna inom den sektorn.

Att Glashuset bara ligger några meter från vattnet är förstås helt fantastiskt. Dessutom rör det sig mycket människor längs kajen och många bor och arbetar i närheten.

Vi har en väldigt bra relation till Stockholms Hamnar, där vi hjälper dem att ta betalt för kajplatserna på pontonen utanför. Dessutom sköter vi Visit skärgårdens informationsbyrå. Att den skärgårdsinriktade verksamheten skulle fortsätta var en förutsättning för att vi skulle få hyra Glashuset.

Christos Neo, restauratör på restaurang Glashuset och hyresgäst i paviljongen vid kajplats 18 på Strandvägen

Stockholms Hamnars fastigheter i siffror

- 1 100 000 kvm mark
- 90 byggnader på cirka 200 000 kvm
- 350 hyres- och 100 arrendeavtal
- 239 mkr i intäkter från hyror och arrenden (inkl serviceintäkter)
- Vakansgrad 7 procent

Nya möjligheter när Stockholm växer

Att Stockholm växer innebär stora förändringar i Stockholms Hamnars fastighetsbestånd. Stadsutvecklingsprojekt som Slussen och Norra Djurgårdsstaden kräver yta både för exploatering och för uppställningsplats under byggtiden. Mycket av Stockholms Hamnars mark och flera byggnader framför allt runt Värta- och Frihamnsområdet försvinner på sikt, för att ersättas av den nya stadsdelen.

Att Stockholms innerstad nu växer ut i Stockholms Hamnars områden i Värtahamnen och Frihamnen skapar också nya möjligheter. Stockholms Hamnar samarbetar med Stadsutvecklarna i Värtahamnen för att området på bästa sätt förvandlas från gammal industri till en levande stadsdel i framkant.

För att stärka attraktionen för områdena arbetar Stockholms Hamnar aktivt för att hyra ut till publika verksamheter med miljöfokus.

Ett sådant exempel är Stockholm Brewing Co, som sedan 2018 brygger och säljer ekologisk öl och driver restaurang med närproducerad och ekologisk mat i Magasin 3 i Frihamnen.

Fortsatt satsning på förnybar energi och energibesparing

I Patons Malmgård i Masthamnen har det gamla uppvärmningssystemet under 2018 ersatts med bergvärme. Anläggningen beräknas spara 125 000 kWh per år.

Stockholms Hamnars fem solcellsanläggningar producerade totalt 538 MWh (447) under 2018.

Under 2017 genomförde Stockholms Hamnar en energikartläggning samt en inventering av fjärrkyla i Frihamnen. Under 2018 startade arbetena med att förstärka kylkapaciteten i Magasin 2 och 3 vilket ger en stabilare drift och bättre komfort under sommaren.

Ännu sundare hus

För att få en minskad miljöbelastning vid val av material har Stockholms Hamnar fortsatt att implementera SundaHus, ett system för miljömedvetna materialval. Under året har ambitionsnivån höjts och kraven gäller nu även när hyresgäster bygger om i egen regi.

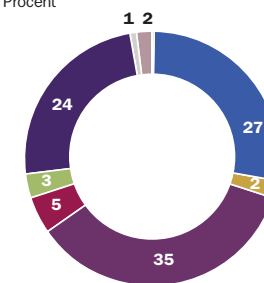
Värtaterminalen certifierades 2017 enligt Miljöbyggnad Guld. För att kunna verifiera certifieringen följdes utfall på alla parametrar som ger Miljöbyggnad Guld upp under 2018. I början av 2019 kommer verifieringen att färdigställas och skickas in för bedömning.

Tydligare skyltning

Passagerarterminalerna i Kapellskär och Nynäshamn har under året fått ny invändig skyltning. Under 2019 fortsätter arbetet med att förbättra skyltningen i Stockholms Hamnars fastigheter och hamnområden.

Fördelning lokalslag och antal kvm (LOA)

Procent

	kvm
Bostäder	774
Kontor	51 471
Butiker	30
Industrier	4 152
Lager	66 231
Ej uppvärmda lager	8 709
Restauranger	5 947
Fritid	45 213
P-platser och skyltar	31
Garage	1 503
Övrigt	3 253
Totalt	187 314

Stöd till verksamheten

En förutsättning för att Stockholms Hamnar ska kunna genomföra sina uppdrag är ett systematiskt arbete med frågor inom HR, kommunikation, ekonomi, arbetsmiljö, säkerhet, upphandling, kvalitet, miljö och IT.

Stockholms Hamnars huvuduppdrag är att, genom att leverera effektiv hamnkapacitet, säkra varuförsörjningen och stötta besöksnäringen i Stockholmsregionen. Ett annat viktigt uppdrag är att ha en attraktiv fastighetsförvaltning till nöjda och hållbara kunder. För att kunna leverera kvalitet till kunder och övriga intressenter krävs engagerade och kompetenta medarbetare.

Stockholms Hamnars medarbetare är till stor del specialister; ekonomer, upphandlare, kommunikatörer, fastighetsförvaltare, projektledare, hamnarbetare, hamnstyrmän med flera. För 2018 är medelantalet medarbetare 187* (167).

Medarbetarna uppmuntras att bidra till ett lärande i vardagen, delta i utbildningar, utvecklingsprogram och hälsofrämjande åtgärder. Målet är att ha engagerade medarbetare som presterar och utvecklas, och att behålla och utveckla den goda laganda som finns i företaget.

En stor del av Stockholms Hamnars verksamhet är underhåll och utveckling av anläggningar som drivs i projektform. Därför arbetar både egna medarbetare och konsulter i verksamheten. Dessutom utökas personalen under verksamhetens högsäsong med medarbetare som arbetar till exempel i slussar, med trädgårdsskötsel och som kryssningsvärdar.

Under sommarsäsongen 2018 anställde Stockholms Hamnar även ungdomar genom Stockholms stads arbetsmarknadsförvaltning. De arbetade bland annat i en trädgårdsgrupp och i Hammarbyslussen.

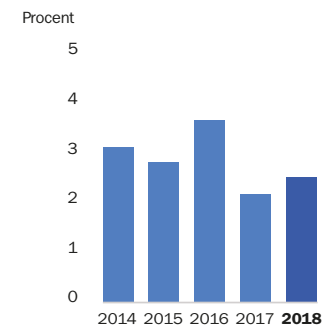
Inom vissa yrkesgrupper, till exempel projektledare inom bygg och anläggning, upphandlare och servicetekniker, är det hård konkurrens vid rekrytering av nya medarbetare. Därför har ett arbete genomförts för att ytterligare stärka Stockholms Hamnars arbetsgivarvarumärke.

Som nyanställd har jag fått ett väldigt bra intryck av både verksamhet och kollegor. Det är ett härligt och väl inarbetat gäng som arbetar här i Nynäshamn. Och det händer mycket mer i hamnen än vad jag hade föreställt mig.

Per Axelsson, vice driftchef
Nynäshamns hamn

Sjukfrånvaro

2014	3,1
2015	2,8
2016	3,7
2017	2,2
2018	2,5

Stockholms Hamnar har en fortsatt låg sjukfrånvaro.

* Medelantalet anställda har inte ökat med 20 personer utan formeln för uträkningen har förändrats från tidigare år.

Ett gott arbetsklimat

I Stockholms stads årliga medarbetarundersökning sjönk det övergripande måttet AMI – som mäter motivation, styrning och ledarskap – lite jämfört med föregående mätning, från 81 till 80. Betyget för bra arbetsgivare ligger dock på 88 vilket placerar Stockholms Hamnar på en fortsatt hög nivå jämfört med övriga bolag och förvaltningar inom Stockholms stad.

Varje år genomförs psykosociala riskbedömningar där cheferna analyserar sin verksamhet och går igenom bland annat arbetstider, arbetsbelastning, incidenter och andra frågor. Dessa bedömningar kompletterar medarbetarenkätens resultat. För att se till att arbetsmiljö-, miljö- och säkerhetsarbetet efterlevs görs löpande skyddsronder.

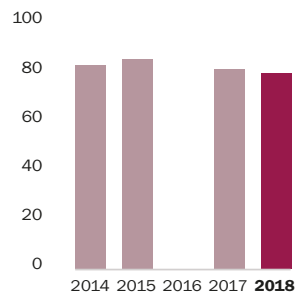
Motverkar diskriminering

Arbetet med att motverka diskriminering är integrerad i verksamhetsplaneringen och bedrivs på samma systematiska sätt som arbetsmiljöarbetet. Rutiner och riktlinjer ska säkerställa att medarbetarna har jämställda rättigheter och inte är diskriminerade vad gäller kön, funktionshinder, etnicitet, språk, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning, ålder, politisk tillhörighet, yttrande eller organisering.

Inköp ska vara hållbara

Stockholms Hamnar upphandlar varor och tjänster samt entreprenader för cirka 555 miljoner per år. Framst upphandlas byggentreprenader, projektledning, konsulter samt service och underhåll, medan enskilda varor motsvarar en mindre del.

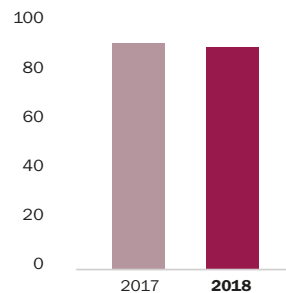
AMI – Aktivt medskapandeindex

2014	83
2015	85
2016	*
2017	81
2018	80

* Inget värde p.g.a. byte till Stockholms stads medarbetarenkät.

Bra arbetsgivare – index

2017	89
2018	88

Sedan 2017 finns indexet Bra arbetsgivare. Indexet utgår från både resultat av medarbetarenkät och sjukfrånvaro.

”

Säkerhet har de senaste åren snabbt seglat upp som en central fråga och ett självklart krav för de flesta beställare i många branscher. Säkerheten har en central plats i vårt dagliga arbete. Stockholms Hamnar kan säkerhet, tänker säkerhet och vi kan därför leverera en trovärdig och efterfrågad produkt.

Frida Carlbjörk, säkerhetshandläggare

Under de senaste åren har upphandlingarna dominerats av flera stora projekt där Stockholm Norvik Hamn är det största. Bortsett från de stora projekten består 40 procent av upphandlingarna av varor och tjänster samt 60 procent av entreprenader inom bygg och anläggning.

I sin upphandlingsverksamhet utgår Stockholms Hamnar från Stockholms stads program för inköp och upphandling som har som syfte att beskriva hur alla Stockholms stads upphandlingar ska fungera som styrmedel för hållbar utveckling.

Krav på leverans, miljö och socialt ansvarstagande

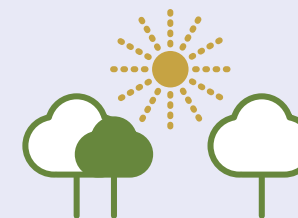
Leverantörers verksamhet ska hålla samma nivå som Stockholms Hamnar vad gäller leverans, miljö och socialt ansvarstagande. För att förtydliga vad som gäller för socialt ansvarstagande använder Stockholms Hamnar en uppförandekod som bland annat tar upp FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter, principer om anställdas rättigheter, FN:s barnkonvention och FN:s deklaration mot korruption. Stockholms Hamnar använder sig även av Stockholms stads antidiskrimineringsklausul.

Vid varje upphandling ställs tydliga kvalitets- och miljökrav i enlighet med ISO-certifieringarna inom kvalitet och miljö. Inför avtalstecknandet kontrolleras leverantörernas kreditvärdighet.

Stockholms Hamnar tillhör försörjningssektorerna. Därför sker upphandlingarna med stöd av lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF).

Stockholms Hamnars miljömål

- Minskad energianvändning med 50 procent från år 2005 till år 2025.
- Inga utsläpp av fossil koldioxid år 2025.
- Minskad miljöbelastning vid materialval.
- Andelen avfall som materialåtervinns eller återanvänds ska 2020 uppgå till minst 80 procent.
- Ökad användning av Stockholms Hamnars miljöförbättrande tjänster.

Långsiktiga mål för att stödja verksamheten

- Lönsam affärsverksamhet – vi bedriver en långsiktigt lönsam affärsverksamhet.
- Effektiv verksamhetsstyrning – vi arbetar med tydliga mål, uppföljning och transparent rapportering.
- Kompetenta medarbetare – vi säkerställer proaktivt rätt kompetens och arbetar för mångfald.
- Leva som vi lär – våra etiska riktlinjer vägleder oss i vårt beteende.
- Säker arbetsplats – vi är ett föredöme i arbetsmiljö-, hälso- och säkerhetsarbetet.
- Brottsförebyggande – vi motverkar illegal verksamhet i samverkan med våra intressenter.
- Kloka inköp – våra inköp är hållbara.
- Effektiv resursanvändning – vi använder allt material, avfall, energi, vatten och tid effektivt.
- Förnybar energi – vi använder endast förnybar energi.
- Proaktiv kommunikation – vi har en öppen dialog med våra intressenter i effektiva kanaler.

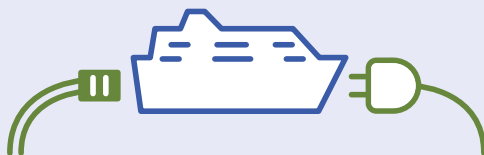

Stockholms Hamnar stöttar projektet *Skänk din julgran till fiskevården*. Huvudsyftet är att anlägga risvasar i vattnen i Stockholms innerstad för att med hjälp av relativt små medel stärka fiskbeståndet i området.

Sedan länge ansvarar Stockholms Hamnar för strandrensningen i Stockholm, det vill säga att städa vattenytan och strandkanter från skräp och avfall.

Stockholms Hamnars miljörabatter

1. Bidrag på en miljon kronor till varje fartyg som byggs om för att kunna ansluta till el vid kaj. Gäller vid de kajer där Stockholms Hamnar erbjuder el-anslutning.
2. Rabatt på 5,80 kronor per passage-rare till internationella kryssningsfartyg som lämnar sorterat avfall i hamn.
3. Hamnavgiften för LNG-fartyg reduceras med fem öre per bruttoton.
4. Rabatt för reducerat utsläpp av kväveoxider.

Från och med 1 januari 2019 gäller en ny modell för Stockholms Hamnars miljörabatter, med tydligt fokus på utsläpp till luft. Punkterna 3 och 4 ovan ersätts då med en rabatt till fartyg som är anslutna till och certifierade enligt miljöindex (för närvarande Clean Shipping Index) utifrån poäng inom klasserna koldioxid CO₂, kväveoxider NO_x samt svaveloxider SO_x och partiklar PM. Målsättningen är att även mindre miljöförbättringar som fartygen gör ska medföra bättre miljörabatter.

Uppföljningar granskar leverantörer och beställare

Sedan 2016 sker en leverantörsuppföljning som granskar beställarens, upphandlingsenhetens, kravställarnas samt leverantörens arbete. Granskningen omfattar ekonomi, leverans, miljö- och arbetsmiljöfrågor. Under 2018 har Stockholms Hamnars interna revisorer genomfört uppföljningar som också omfattat besök i leverantörens verksamhet.

Vartannat år genomför Stockholms Hamnar granskning av bisysslor hos de anställda. Ingen anställd ska ha något engagemang i bolag som är leverantör till Stockholms Hamnar.

Inköp hos direktupphandlade leverantörer har de senaste åren granskats ett flertal gånger av revisionskontoret i Stockholms stad. Detta för att säkerställa att beställarna håller sig inom tillåtna gränser, att de konkurransutsätter på rätt sätt eller att en riktig motivering finns då avsteg från till exempel konkurransutsättning görs.

Systematiskt säkerhetsarbete skapar trygghet

Att verka brottsförebyggande är en viktig uppgift för Stockholms Hamnar. Grunden i säkerhetsarbetet styrs av sjöfarts- och hamnskyddet. Risk- och sårbarhetsanalyser genomförs bland annat tillsammans med Stockholms stad och bolaget samarbetar också kontinuerligt med polis, tull och olika samverkansgrupper i samhället.

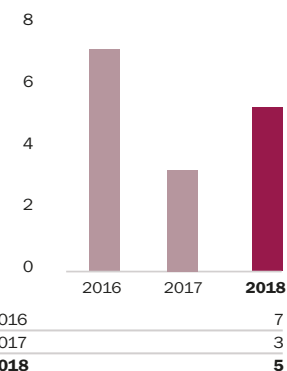
Ett systematiskt säkerhetsarbete ska åstadkomma en trygg och säker miljö för anställda och intressenter samt skydda de intressen som finns i Stockholms Hamnars verksamhet utan att det begränsar verksamheten.

Miljöarbete i samarbete

Långsiktigt och systematiskt miljöarbete är mycket prioriterat i Stockholms Hamnar oavsett om det gäller den egna verksamheten, leverantörer och entreprenörer eller sjöfartskundernas och hyresgästernas verksamhet.

Avtrycket från verksamheten i hamnarna är störst genom fartygens utsläpp till luft i hamnområdena. Stockholms Hamnar har i dialog med rederikunder arbetat med el-anslutningar sedan 80-talet och strategin är att göra det möjligt att el-ansluta när kajer byggs om eller när det byggs nytt.

Antal leverantörer som följs upp inom hållbarhetsområdet

För mig som arbetar med miljö och hållbarhet är det mycket positivt med en arbetsplats som tar dessa frågor på allvar. Det känns på riktigt att mina kollegor tar ansvar och integrerar miljö och hållbarhet i sin dagliga verksamhet. Det är också spännande och meningsfullt att Stockholms Hamnar har en så unik och viktig roll i att minska både sin egen och kundernas miljöpåverkan.

Charlotta Solerud, miljöstrateg

Under 2017 genomförde Stockholms Hamnar en utredning kring vad som kommer att krävas för att uppnå Stockholms stads mål om fossilbränslefri sjöfart 2040. Under 2018 fortsatte bolaget att arbeta utifrån de förslag på åtgärder på kort och lång sikt som identifierades i utredningen.

Hållbart omhändertagande av svart- och gråvatten

Avloppsvatten från fartygen, så kallat svart- och gråvatten, tas emot vid alla kajlägen i Stockholm. I hamnarna i Nynäshamn och Kapellskär kommer det att vara möjligt i framtiden. Sedan 90-talet har färjor i linjetrafik lämnat avloppsvatten och idag lämnas

98 procent av färjepassagerarnas avloppsvatten i hamn. Tre av fyra internationella kryssningsfartyg lämnar sitt avloppsvatten i Stockholms hamn.

Effektiv och förnybar energianvändning

Stockholms Hamnar arbetar för att minska energianvändningen. Under 2018 har bland annat ett energioptimeringsprojekt påbörjats för byggnaderna i Frihamnen. En inventering har gjorts och åtgärder kommer att genomföras de närmaste åren. I övrigt genomförs effektiviseringsåtgärder löpande enligt en fastställd handlingsplan. Ett exempel är byte till LED-belysning i den största fastigheten i beståndet, Magasin 6.

Ett projekt med att installera bergvärmepumpar i Masthamnen slutfördes under 2018. Arbetet med att installera elmätare i fastighetsbeståndet fortsätter och beräknas bli klart under 2019. Alla större byggnader har fått egna huvudmätare, vilket minskat andelen schablonberäknade eldebiteringar.

Satsningen på förnybar energi fortsätter. Den el som Stockholms Hamnar köper in för egen förbrukning och till hyresgäster och fartygskunder är förnybar och märkt med Naturskyddsföreningens Bra Miljöval.

Stockholms Hamnars verksamhet ska vara fossilfri 2025. En handlingsplan för vilka åtgärder som krävs inom bolagets olika verksamhetsområden har tagits fram och ska beslutas om i början av 2019. Stockholms Hamnar för också en kontinuerlig dialog med leverantörer av drivmedel och truckar.

Fortsatt satsning på solcellsanläggningar

Under flera år har solcellsanläggningar byggts på Stockholms Hamnars byggnader i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn. 2018 gjordes en utredning av alla tak som kan vara aktuella för kommande anläggningar i Stockholms Hamnars fastighetsbestånd. Bland annat kommer solceller att installeras på den nybyggda tullvisitationsbyggnaden i Stockholm Norvik Hamn under 2019.

Hållbara materialval

Under året påbörjades ett införande av miljöbedömning av material i Stockholms Hamnars anläggningsprojekt. Sedan flera år används materialbedömningsverktyget SundaHus i Stockholms Hamnars fastighetsprojekt. Dessutom ställs kemikalie- och materialkrav i alla upphandlingar där det är relevant.

Resurseffektiv avfallshantering

Stockholms Hamnar har i många år arbetat för en resurseffektiv avfallshantering. Hanteringen gäller avfall från egen verksamhet, från byggprojekt och entreprenader samt avfall från fartyg och hyresgäster. Stockholms Hamnar ansvarar till exempel för att ha mottagningsstationer för fartygsgenererat avfall.

Stockholms Hamnar samarbetar med Stockholm Vatten och Avfall för att möjliggöra insamling av matavfall från fartygstrafiken. Sedan några år sker insamling av matavfall bland lokalhyresgäster och i den egna verksamheten.

Under 2018 har Stockholms Hamnar tillämpat en förtydligad instruktion för vad som krävs för att kryssningsfartyg ska få rabatt för sorterat avfall.

Styrelse

1. Anton Lindqvist (MP), ledamot
2. Sebastian Panzar (S), ledamot
3. Celeste Perez Montano (MP), suppleant
4. Olof Wallentin (L), suppleant
5. Stefan Hansson (S), vice ordförande
6. Ida Karlbom (M), ledamot
7. Helge Yrjas, facklig representant Unionen
8. Anders Djerf (V), ledamot
9. Anna Cederschiöld (M), suppleant
10. Jonas Regnell, facklig representant Ledarna
11. Pontus Piazzolla (S), suppleant
12. Ulla Richter (S), suppleant
13. Christina Linderholm (C), suppleant
14. Jonas Nilsson (M), ordförande
15. Anne Wallinder, facklig representant SACO
16. Göran Oljeqvist (KD), suppleant
17. Hans Andersson (MP), suppleant
18. Ann-Katrin Åslund (L), ledamot

Saknas på bild:
 Zahra Jalili (V), suppleant
 Lars Jilmstad, (M), ledamot
 Ulla Sjöbergh (S), ledamot
 Mikael Arnewing, facklig
 representant Transport

Koncernledning

1. Thomas Andersson, verkställande direktör
 Chef för samtliga avdelningschefer. Rapporterar till Stockholms Hamn AB:s styrelse och Stockholms Stadshus AB.

2. Mats Lundin, chef avdelningen Affärsstöd
 Ansvarar för de enheter som fungerar som ett stöd till affären – arbetsmiljö, ekonomi, HR, IT, internservice, verksamhetsutveckling, miljö och upphandling.

3. Mattias Sandell, teknisk chef
 Ansvarar för utveckling och underhåll av anläggningar och kajer.

4. Karin Brofelth, fastighetschef
 Ansvarar för drift, underhåll och utveckling av fastigheter och byggnader i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn.

5. Camilla Strümpel, kommunikationschef
 Ansvarar för den interna och externa kommunikationen.

6. Anders Nordlund, hamnkaptan och chef avdelningen Hamn och trafik
 Ansvarar för den operativa hamnverksamheten i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn.

7. Johan Wallén, marknads- och försäljningschef
 Ansvarar för marknadsfrågor och den strategiska utvecklingen av hamnverksamheten inom Stockholms Hamnar.

Slutade under året:

Per Ling-Vannerus, chef avdelningen Infrastruktur
Gun Rudeberg, chef avdelningen Juridik och samhälle
Henrik Widerståhl, chef avdelningen Marknad och kommunikation

Johan Castwall, verkställande direktör

1

2

3

4

5

6

7

Hållbarhetsredovisning enligt GRI

Hållbarhetsdata och information om GRI-uppföljning

Sedan 2012 har Stockholms Hamnar hållbarhetsredovisat enligt GRI, Global Reporting Initiativ. Åren 2012-2014 redovisades enligt G3, från 2015 enligt G4 och för detta år enligt GRI Standards.

En hållbar verksamhet är en förutsättning för framtiden. Verksamheten som pågår i Stockholms Hamnar påverkar många intressenter i omvärlden. Därför är hållbarhet integrerat i verksamheten och i målstyrningen.

Grunden i Stockholms Hamnars arbete är att agera förtroendeingivande genom att låta ambition, arbetssätt och ledningssystem säkerställa en hållbar verksamhet inom ekonomi, socialt ansvar och miljö. Stockholms Hamnar arbetar för öppenhet, dialog och samarbete med samtliga intressenter. Förståelse för deras verklighet är en viktig utgångspunkt i det dagliga arbetet.

För att nå visionen – Östersjöns ledande hamn – en välkomnande och affärsfrämjande partner med hållbarhet i fokus – har målen delats in i tre områden; hamnverksamhet, fastighetsverksamhet och stöd till verksamheten. Totalt 13 långsiktiga mål innehåller ambitioner och riktning inom ekonomiska, ekologiska och sociala delar.

Målen kopplas ihop med GRI Standards hållbarhetsområden (se väsentlighetsanalysen sidan 21). Utifrån detta har Stockholms Hamnar valt att redovisa effektiv och förnybar energianvändning, fartygens utsläpp till luft och långsiktig lönsamhet samt GRI-indikatorerna:

- 201-1** Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde
- 203-1** Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster
- 302-1** Energianvändning inom organisationen
- 302-2** Energianvändning utom organisationen
- 305-1** Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)
- 305-2** Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)
- 305-3** Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)
- 305-7** NOx, SOx och andra väsentliga luftföroreningar

Förändringar i GRI-redovisningen

Redan 2016 förändrade Stockholms Hamnar väsentlighetsanalysen genom att sammanfoga en del hållbarhetsaspekter – från 2018 hållbarhetsområden enligt GRI Standards – och omformulerade dem till Stockholms Hamnars egna ord. Ett exempel är aspekten ansvarstagande leverantörer som innehåller till exempel anställningsförhållanden och möjlighet till påverkan, föreningsfrihet och rätten till kollektiva avtal och att motverka barnarbete. Det är viktiga frågor som för Stockholms Hamnars anställda regleras enligt lagar men som är viktigare att kontrollera i leverantörsled.

För mätetalen vattenmängd och avfall omfattar redovisningen 2016–2018. Vattenmängd gäller tillhandahållandet av färskvatten till fartyg i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn samt mottagande av svart- och gråvatten i Stockholm.

Svart- och gråvatten – det vill säga avloppsvatten från fartyg som trafikerar Stockholms Hamnar – redovisades för första gången för 2016.

På grund av byte av datasystem hos mottagande samarbetspartner kan inte statistik för insamlad mängd matavfall redovisas för 2018.

En ny uppgift från 2018 är mottaget scrubberavfall från fartyg.

Rapporteringen sker till berörda myndigheter i miljö- och avfallsrapporter.

För GRI-indikatorn 305-7 NOx, SOx och andra väsentliga luftföroreningar ingår inte Stockholms Hamnars egna utsläpp eftersom mängderna är marginella.

För beräkningar av GRI-indikatorerna ses bakomliggande antaganden över kontinuerligt.

Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna redovisas under respektive indikator.

Externt bestyrkande samt godkännande

Hållbarhetsinformationen har översiktligt granskats av Stockholms Hamnars revisorer från Ernst & Young AB och uppfyller därmed nivån core enligt GRI. Den har också godkänts av företagets styrelse.

Uppföljning GRI

201-1 – Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde

Stockholms Hamnar har under många år gjort stora investeringar i olika utvecklingsprojekt. Samtidigt som de stora utvecklingsprojekten Värtahamnen och Kapellskärs hamn avslutades tog utvecklingsprojekt Stockholm Norvik Hamn fart ordentligt.

I och med dessa investeringar förändras den ekonomiska situationen de kommande åren och avskrivningar kommer att påverka resultatutvecklingen framöver. Den långsiktiga lönsamheten blir därför viktig att ha kontroll över.

EKONOMISK DATA KONCERNEN, TKR	2018	2017	2016	STYR MOT MÅLEN
DIREKT TILLSKAPAT EKONOMISKT VÄRDE				
Intäkter	866 371	856 466	797 562	Lönsam affärsverksamhet
FÖRDELAT EKONOMISKT VÄRDE				
Rörelsens kostnader	-395 833	-388 826	-376 928	Effektiv verksamhetsstyrning
Löner och ersättningar till anställda	-161 773	-148 440	-145 949	
Betalningar till finansörer	-40 057	-38 804	-34 508	
Skattekostnader	-26 067	-26 977	-32 720	
Investeringar i samhället	–	-150	-75	
Behållet ekonomiskt värde	242 641	253 269	207 382	
Koncernbidrag Stockholms Stadshus AB	–	–	-21 000	
Uppskjuten skatt	972	-1 617	788	
Avskrivningar materiella tillgångar	-176 103	-170 785	-128 178	
Redovisat resultat enligt årsredovisningen	67 510	80 867	58 992	

203-1 – Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster

För att möta ett av Stockholms stads mest prioriterade mål, att skapa fler bo-städer, genomför Stockholms Hamnar ett flertal stora investeringsprojekt. Dessa investeringar är dock kommersiella investeringar eftersom de nya hamndelarna är för kommersiell trafik. Även investeringarna i fastigheterna är kommersiella efter-

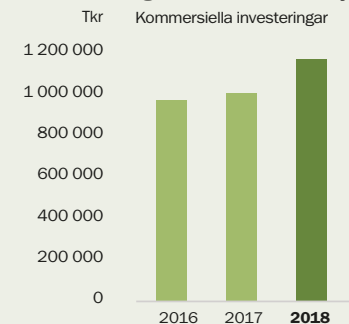
som de har en direkt koppling till uthyrningen av lokalerna. De investeringar som görs på innerstadskajerna är sådant som räknas som icke kommersiellt. Dessa investeringar tillfaller stockholmarna genom vackra och trivsamma kajer.

INVESTERINGAR OCH UNDERHÅLL, TKR	2018	2017	2016	STYR MOT MÅLEN
Icke kommersiella investeringar och kajunderhåll	58 338	48 436	71 053	Lönsam affärsverksamhet
Investeringar och underhåll i övriga anläggningar	1 087 757	928 128	899 123	
Investeringar och underhåll i fastigheter	55 589	54 621	50 580	Effektiv hamnkapacitet
Övriga investeringar (maskiner och inventarier med mera)	20 032	16 195	14 708	
Totalt	1 221 717	1 047 380	1 035 464	Attraktiva och hamnära fastigheter
GENOMFÖRDA AKTIVITETER				
Underhåll och investeringar i byggnader och anläggningar				

203-1 Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster

203-1 Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster

302-1 och 302-2 – Energianvändning inom respektive utom organisationen

Ett av Stockholms Hamnars miljömål är att minska energianvändningen med 50 procent mellan åren 2005 och 2025. Målet avser den energianvändning som Stockholms Hamnar har rådighet över. Under 2017 har en energistrategi tagits

fram för fastighetsverksamheten och drivmedelsanvändningen har relaterats till verksamhetens utveckling. GRI-indikatorerna redovisar dock total energi-användning utan beaktande av rådighet eller förändringar i verksamheten.

OMRÅDE	BRÄNSLETYP, MWH	2018	2017	2016	STYR MOT MÅLEN
Uppvärmning	Fjärrvärme, stadsgas, RME-panna	7 241	7 284	8 486	Förnybar energi
Kyla	Fjärrkyla	1 408	943	1 150	Effektiv resursanvändning
Drivmedel	Diesel, HVO, RME, bensin, gas, etanol	15 990	14 494	12 866	Effektiv hamnkapacitet
Egenproducerad energi	Solceller	538	448	434	Attraktiva och hamnnära fastigheter
El	Fastighetsel Verksamhetsel	24 641*	10 468 9 407	8 781 13 283	
Summa intern		49 818	43 044	45 000	GENOMFÖRD AKTIVITETER Energistrategi med olika energi-besparande åtgärder i fastigheter El-anslutningar för fartyg Bidrag till fartyg som bygger om till el-anslutning Energimätarstrategi för fördelning av el
	Hyresgästel	4 854	7 736	7 280	
Summa extern	Fartygsel	15 231	19 486	17 176	
Totalt		65 049	62 530	62 176	

Systemgränsen för energianvändningen är satt till wtw (well to wheel).

Analys av utfall: För 2018 års redovisning har det inte varit möjligt att särskilja hur mycket av köpt el som har använts som fastighetsel i byggnaderna och hur mycket som har använts som verksamhetsel ute i hamnanläggningarna.

Dessutom ingår i posten fastighetsel/verksamhetsel även viss hyresgästel – den el som är schabloniserad och inte direkt såld till hyresgästerna. Den faktiska hyresgästelen är därför högre än den uppgift som nu redovisas för 2018.

För att säkerställa bättre fördelad statistik inom elområdet kommer Stockholms Hamnar att arbeta med förbättringar inom energiuppföljningsområdet under 2019.

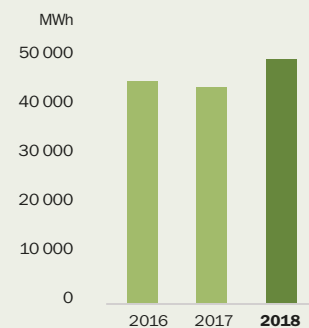
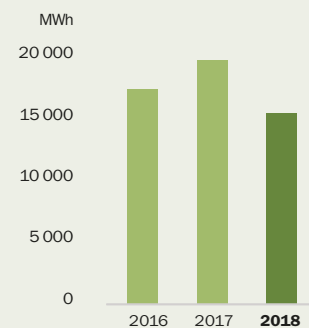
Den totala summan köpt el är högre 2018 än 2017, vilket delvis beror på att mängden byggel i Norvik-projektet har ökat.

Den varma sommaren 2018 ledde till en ökad förbrukning av fjärrkyla, jämfört med tidigare år. Energin till uppvärmning ligger kvar på ungefär samma nivå som året innan. Fastighetsytan är oförändrad mellan 2017 och 2018.

Transportarbetet (och drivmedelsförbrukningen) för Stockholms Hamnars personbilar har ökat. För truckarna är dock förbrukningen något lägre trots ökade godsmängder att hantera i framför allt Nynäshamn och Kapellskär.

Produktionen av solcellsel har ökat 2018 jämfört med 2017. Ingen ny anläggning har tillkommit under året men de befintliga anläggningarna har varit i full drift hela året och den soliga sommaren medförde ökad elproduktion.

Brand i ett ställverk gjorde att två fartyg inte kunde el-ansluta vid kaj under två månader. Detta är en av orsakerna till att mängden el till fartyg har minskat. Inga nya fartyg har el-anlutits under 2018, men nya fartyg är aktuella att el-ansluta under 2019.

302-1 Intern energianvändning**302-2 Extern energianvändning**

* För 2018 redovisas fastighetsel och verksamhetsel tillsammans.

305-1 – Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)

Utsläppen av växthusgaser är redovisade som koldioxidekvivalenter med systemgräns satt till wtw (well to wheel). De gaser som ingår är fossil CO₂, CH₄ samt N₂O.

OMRÅDE	BRÄNSLETYP, TON	INTERNT TON CO ₂ -EKV 2018	INTERNT TON CO ₂ -EKV 2017	INTERNT TON CO ₂ -EKV 2016	STYR MOT MÅLEN
Drivmedel	Fordonsbränsle	778	863	881	Förnybar energi
Egenproducerad el	Solceller	0	0	0	
Egenproducerad värme	Brännolja (RME-panna)	26	30	39	
Totalt		804	893	920	Effektiv resursanvändning

Analys av utfall: De direkta utsläppen av växthusgaser har minskat.

Detta beror främst på att Stockholms Hamnars truckar under hela 2018 i huvudsak har kört på ett bränsle som innehåller HVO, det vill säga ett bränsle med en högre förnybar andel än tidigare.

Bränslet infördes vid halvårsskiftet 2017.

305-2 – Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)

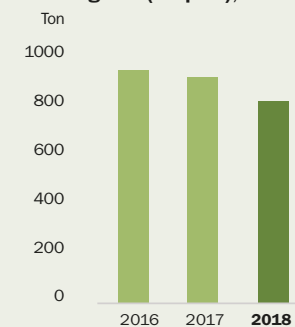
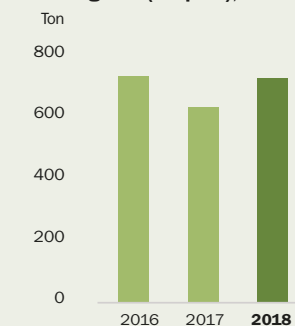
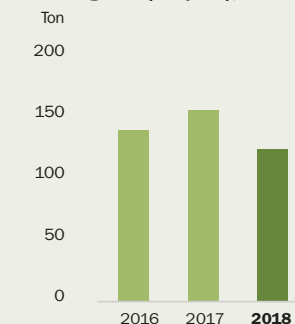
Utsläppen av växthusgaser är redovisade som koldioxidekvivalenter med systemgräns satt till wtw (well to wheel). De gaser som ingår är fossil CO₂, CH₄ samt N₂O.

OMRÅDE	BRÄNSLETYP, TON	CO ₂ -EKV 2018	CO ₂ -EKV 2017	CO ₂ -EKV 2016	STYR MOT MÅLEN
Uppvärmning	Fjärrvärme	505	440	529	Förnybar energi
	Stadsgas	31	32	35	
Kyla	Fjärrkyla	0	0	0	Effektiv resursanvändning
El	Fastighetsel	196 *	83	65	
	Verksamhetsel		75	106	
Summa intern		732	629	734	Effektiv hamnkapacitet
Summa extern	Hysesgästel	39	61	58	Attraktiva och hamnära fastigheter
	Fartygsel	82	93	79	
Summa extern		121	154	137	

Analys av utfall: De indirekta utsläppen av växthusgaser från fjärrvärme har ökat 2018 trots i stort sett oförändrad förbrukning. Den största orsaken är att Stockholm Exergi hade biobränslebrist under året och tvingades använda något mer fossil energi än planerat.

För utsläpp relaterade till el, se även analys under 302-1 och 302-2 angående fördelning fastighetsel/verksamhetsel respektive viss hyresgästel.

* För 2018 redovisas utsläpp från fastighetsel och verksamhetsel tillsammans.

305-1 Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1), intern**305-2 Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2), intern****305-2 Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2), extern**

305-3 – Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)

För Stockholms Hamnar är det här ett viktigt måttetal eftersom miljöpåverkan från fartygens utsläpp till luft är stor. Dock är utsläppen från fartygen så kallade indirekta utsläpp.

Utsläppen av växthusgaser är redovisade som koldioxidekvivalenter med systemgräns satt till wtw (well to wheel). De gaser som ingår är fossil CO₂, CH₄ samt N₂O.

OMRÅDE, TON/ÅR	CO ₂ -EKV 2018	CO ₂ -EKV 2017	CO ₂ -EKV 2016	STYR MOT MÅLEN
Tjänsteresor med flyg	95	88	96	
Summa intern	95	88	96	Förnybar energi
Emissioner från fartyg inom hamnområde	108 405	104 000	98 203	Effektiv resursanvändning
Summa extern	108 405	104 000	98 203	Effektiv hamnkapacitet

Analys av utfall: Antalet tjänsteresor med flyg varierar mellan åren utifrån de behov som finns. Enligt Stockholms Hamnars riktlinjer ska tjänsteresor i första hand göras med tåg.

Uppgifterna om tjänsteresor med flyg kommer från anlitad resebyrå.

Ökat antal anlop av färjor och kryssningsfartyg samt fortsatt höga godsvolymer medför ökade emissioner från fartygen inom hamnområdena.

305-7 – NO_x, SO_x och andra väsentliga luftföroreningar

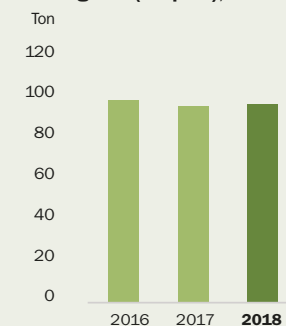
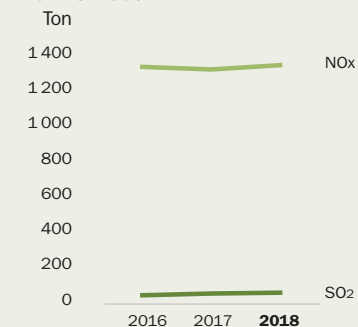
Stockholms Hamnar gör beräkningar av olika luftföroreningar – NO_x (kväveoxider), SO₂ (svaveldioxid), PM₁₀ och PM_{2,5} – för de fartyg som anlöper Stockholms Hamnars hamnområden. Utsläppen från fartygen är så kallade indirekta utsläpp.

EMISSIONER FRÅN FARTYG INOM HAMNOMRÅDE, TON/ÅR	2018	2017	2016	STYR MOT MÅLEN
NO _x	1 378	1 326	1 366	
SO ₂	65	62	61	Effektiv hamnkapacitet
PM ₁₀	9	9	15	
PM _{2,5}	7	7	13	

GENOMFÖRDA AKTIVITETER
 Bidrag till fartyg som bygger om till el-anslutning
 Rabatt på hamnavgift för fartyg som använder LNG
 Rabatt för reducerat utsläpp av kväveoxider

För utsläppen är systemgränsen satt till wtw (well to wheel).

Analys av utfall: Ökat antal anlop av färjor och kryssningsfartyg samt fortsatt höga godsvolymer medför ökade emissioner från fartygen inom hamnområdena, jämfört med 2017.

305-3 Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3), intern**305-3 Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3), extern****305-7 Emissioner, fartyg inom hamnområden**

Övriga mätetal

Vattenmängder

Stockholms Hamnar tillhandahåller färskvatten till fartyg i Stockholm, Kapellskär och Nynäs-hamn. Stockholms Hamnar tar också emot svart- och gråvatten från fartyg i Stockholm.

	M3 2018	M3 2017	M3 2016
Färskvatten till fartyg (Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn), m ³	988 333	977 950	914 675
Mottaget svart- och gråvatten från fartyg (Stockholm), m ³	592 759	594 688	581 414

Analys av utfall: Mängden tillhandahållet färskvatten samt omhändertaget avloppsvatten från fartyg 2018 ligger på i stort sett samma nivå som 2017. En naturlig variation finns i vattenmängderna mellan åren, bland annat beroende på passagerarantal.

En annan faktor som påverkar mängderna är vilka hamnar fartygen kommer ifrån

eller ska till efter Stockholm, och vilken service som finns i dessa hamnar. Ett ökat miljöansvar spelar också in för att mängden lämnat svart- och gråvatten ökar.

Mängd mottaget avloppsvatten från färjetrafiken baseras på fartygens egna uppgifter. Mängd mottaget avloppsvatten från kryssningsfartygen är Stockholms Hamnars uppgifter.

Avfallsmängder

Stockholms Hamnar strävar efter att minska avfallsmängderna och att återvinna så mycket material som möjligt, både i den dagliga verksamheten och i projekt.

Stockholms Hamnar möjliggör även för rederier och hyresgäster att ha en miljöanpassad avfallshantering.

AVFALL FRÅN EGEN VERKSAMHET	TON 2018	TON 2017	TON 2016
Materialåteranvändning	6	–	–
Materialåtervinning	505	1 161	2 833
Energiutvinning	421	296	1 922
Deponi	11	23	188
Totalt	943	1 480	4 943
Farligt avfall	107	51	96

Insamlad mängd matavfall från Stockholms Hamnars verksamhet

Ingen uppgift

1,5

MOTTAGET FARTYGSÄVFALL	TON 2018	TON 2017	TON 2016
Materialåtervinning	1255	884	768
Energiutvinning	789	1 335	1 236
Deponi	242	85	78
Totalt	2287	2 303	2 082
Farligt avfall	38	49	30

MOTTAGEN SLUDGE (STOCKHOLM)	TON 2018	TON 2017	TON 2016
Sludge	1 976	1 797	2 049

MOTTAGET SCRUBBERAVFALL (STOCKHOLM)	TON 2018	TON 2017	TON 2016
Scrubber	388	–	–

Analys av utfall: Avfallsmängderna från den egna verksamheten fortsätter att minska, jämfört med tidigare år. Detta beror till största delen på att det nu bara pågår ett utvecklingsprojekt (Stockholm Norvik), jämfört med flera projekt tidigare.

Andel av det egna avfallet som går till materialåtervinning har minskat. En förklaring till detta är att en relativt liten andel av avfallet i projekt Stockholm Norvik har gått till materialåtervinning under året, beroende på det skede

projektet är i och karaktären av jobb.

Mottaget avfall från fartygen ligger på ungefär samma nivå som 2017. Avfallsmängderna från fartygen varierar mellan åren, beroende på antal passagerare m.m.

Ny uppgift som redovisas för 2018 är mottaget scrubberavfall från fartyg.

LEVERANTÖRSUPPFÖLJNING	2018	2017	2016
Antal leverantörer som har följts upp under året vad gäller ställda hållbarhetskrav	5	3	7

Standardupplysningar

ORGANISATIONSPROFIL		SIDA	KOMMENTAR
102-1	Företagets namn	Omslag	Stockholms Hamnar är samlingsnamnet för de juridiska personerna Stockholms Hamn AB (moderbolaget) och Kapellskärs Hamn AB
102-2	Viktigaste varumärken, produkter, tjänster	23–31	Affärsområdena sjöfart och fastigheter
102-3	Lokalisering av företagets huvudkontor		Stockholms Hamnars huvudkontor finns i Magasin 2 i Frihamnen, Stockholm. Adressen är Frihamnsgatan 21
102-4	Länder företaget har verksamhet i		Stockholms Hamnar har endast verksamhet i Sverige
102-5	Ägarstruktur och företagsform	17	Organisation och styrning av verksamheten
102-6	Marknader där företaget är verksamt, typ av kunder	24	Exempel på Stockholms Hamnars kunder
102-7	Organisationens storlek (antal anställda, nettointäkt, tillgångar)	51–52	Förvaltningsberättelse
102-8	Antal anställda uppdelat på anställningsform och kön	63	Not 13: Antal anställda, löner och ersättningar
102-9	Företagets leverantörskedja	33–35	Inköp ska vara hållbara, Krav på leverans, miljö och socialt ansvarstagande samt Uppföljningar granskar leverantörer och beställare
102-10	Väsentliga förändringar i företagets storlek, struktur, ägande, leverantörskedja, lokalisering		Inga för 2018
102-11	Tillämpning av försiktighetsprincipen	61	Not 2: Redovisningsprinciper
102-12	Externa regelverk, standarder och principer som företaget omfattas av eller stödjers	18	Revisioner
102-13	Medlemskap i organisationer, exempelvis branschsammanlutningar och påverkansorganisationer	12	Viktiga samarbeten
STRATEGI		SIDA	KOMMENTAR
102-14	Uttalande från vd	4–5	Vd-ord
ETIK OCH INTEGRITET		SIDA	KOMMENTAR
102-16	Värderingar, principer, standarder och uppförandekoder	33–35	Inköp ska vara hållbara, Krav på leverans, miljö och socialt ansvarstagande samt Uppföljningar granskar leverantörer och beställare
STYRNING		SIDA	KOMMENTAR
102-18	Företagets styrning inkl. kommittéer samt styrelseansvar för ekonomisk, miljömässig och social påverkan	17, 19, 21	Organisation och styrning av verksamheten, Långsiktiga mål samt Väsentlighetsanalys
INTRESSENTENGAGEMANG		SIDA	KOMMENTAR
102-40	Företagets intressenter	21	Intressent- och väsentlighetsanalys
102-41	Kollektivavtal		Stockholms Hamnar omfattas av tre kollektivavtal: Hamn- och stuveriavtalet, Tjänstemannaavtalet och Ledaravtalet. 100 procent av alla anställda omfattas.
102-42	Grund för identifiering och urval av intressenter	20–21	Intressent- och väsentlighetsanalys
102-43	Kommunikation med intressenter	21	Intressent- och väsentlighetsanalys
102-44	Ärenden av vikt som kommit fram i kommunikationen med intressenterna och hur företaget har hanterat dessa	21	Intressent- och väsentlighetsanalys
102-45	Bolag som ingår i den finansiella redovisningen		Stockholms Hamn AB och Kapellskärs Hamn AB
102-46	Processen för att definiera redovisningens innehåll	21	Intressent- och väsentlighetsanalys
102-47	Identifierade väsentliga aspekter	21	Intressent- och väsentlighetsanalys
102-48	Effekt av och orsak till omräkningar av data som lämnats i tidigare redovisningar		Anges vid respektive nyckeltal
102-49	Väsentliga skillnader från tidigare års rapporter som gäller väsentliga aspekter och avgränsningar		Anges vid respektive nyckeltal
102-50	Rapporteringsperiod	Omslag	År 2018
102-51	Datum för förra redovisningens publicering		2018-03-15
102-52	Rapporteringscykel		GRI rapporteras årligen i samband med årsbokslutet
102-53	Kontakt vid frågor		För hållbarhetsredovisning: Annelie Olnis, kvalitetschef med hållbarhetsansvar
102-54	Val av rapporteringsnivå		Core
102-55	GRI-index	46-47	
102-56	Extern granskning	48	Revisors rapport från översiktlig granskning av Stockholms Hamn AB:s hållbarhetsredovisning

Specifika standardupplysningar

EKONOMISK PÅVERKAN		SIDA	KOMMENTAR
GRI 201 EKONOMISK PÅVERKAN			
103-1 TILL 103-3	Hållbarhetsstyrning	20–22, 40	Intressent- och väsentlighetsanalys, Hållbarhetsdata och Information om GRI-fördjupning
201-1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	41	
203-1	Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster	41	
ENERGI		SIDA	KOMMENTAR
GRI 302 ENERGI			
103-1 TILL 103-3	Hållbarhetsstyrning	20–22, 40	Intressent- och väsentlighetsanalys, Hållbarhetsdata och Information om GRI-fördjupning
302-1 OCH 302-2	Energianvändning inom respektive utom organisationen	42	
UTSLÄPP		SIDA	KOMMENTAR
GRI 305 UTSLÄPP			
103-1 TILL 103-3	Hållbarhetsstyrning	20–22, 40	Intressent- och väsentlighetsanalys, Hållbarhetsdata och Information om GRI-fördjupning
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)	43	
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)	43	
305-3	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)	44	
305-7	NOx, SOx och andra väsentliga luftföroreningar	44	

Revisors rapport från översiktlig granskning av Stockholms Hamn AB:s hållbarhetsredovisning

Till Stockholms Hamn AB,
org.nr 556008-1647

Inledning

Vi har fått i uppdrag av företagsledningen i Stockholms Hamn AB att översiktligt granska Stockholms Hamn AB:s hållbarhetsredovisning för år 2018. Stockholms Hamn AB har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till de områden som hänvisas till i GRI index på sidorna 46–47.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 40 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsred i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Stockholms Hamn AB enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 18 mars 2019

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor, Ernst & Young AB

Charlotte Söderlund
Auktoriserad revisor, Ernst & Young AB

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen, som omfattar all hållbarhetsinformation i Stockholms Hamn AB:s års- och hållbarhetsredovisning 2018 med GRI-fördjupning (se GRI-index på sidorna 39–49), har godkänts för utfärdande av styrelsen den 12 mars 2019.

Stockholm den 12 mars 2019

Jonas Nilsson
ORDFÖRANDE

Stefan Hansson

Ida Karlbom

Sebastian Panzar

Anders Djerf

Anton Lindqvist

Ann-Katrin Åslund

Lars Jilmstad

Ulla Sjöbergh

Thomas Andersson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Årsboks slut, förvaltningsberättelse och hållbarhetsrapport

Förvaltningsberättelse

RESULTAT

Rörelsens intäkter

2018 var ett bra år för bolaget. Genom Stockholms Hamnars hamnar passerade drygt tolv miljoner passagerare och nästan tio miljoner ton gods.

Koncernens omsättning under 2018 var 866 Mkr (856), en ökning med drygt en procent jämfört med föregående år.

Rörelsens kostnader

Rörelsens kostnader för 2018 uppgick till 734 Mkr (708). Ökningen mot föregående år beror till största del på ökade personalkostnader. Underhållskostnaderna ökar något under året och följer den långsiktiga underhållsplanen. I samband med att fler anläggningar tagits i drift under året ökar också avskrivningarna.

Liksom för 2017 gör bolaget inte någon avsättning i räkenskaperna för avvecklings- och saneringskostnader för Loudden. Bolagets bedömning är att saneringsansvaret till största del ligger på arrendatorerna samt att övrig sanering ska tas omhand av Stockholms stad i samband med kommande exploatering.

Resultat efter finansiella poster

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 93 Mkr (109). Det är 3 Mkr mer än ägaren Stockholms stads budgeterade resultatkrav på 90 Mkr.

Projekt och investeringar

De totala bruttoinvesteringarna i byggnader, anläggningar och inventarier uppgick under perioden till 1 141 Mkr. Budgeten för helåret var 1 173 Mkr. Bland de största investeringsutgifterna finns byggnationen av Stockholm Norvik Hamn.

Finansiering och kassaflöde

Nettoupplåningen uppgick per 31 december 2018 till 4 385 Mkr, att jämföra med ingående balans 1 januari om 3 543 Mkr. Ökningen på 842 Mkr är till största del relaterad till investeringen i Stockholm Norvik Hamn. Den genomsnittliga räntan på den totala skuldportföljen uppgick till 1,0 procent för perioden, vilket kan jämföras med 1,2 procent för helåret 2017.

Personal

Medelantalet anställda i koncernen uppgick under perioden till 187 (167). Den stora ökningen av antalet anställda beror främst på en ny beräkningsformel. Från och med 2018 ingår även vikarier och projektanställda i beräkningen. Sjukfrånvaron i koncernen, 2,5 procent (2,2), ligger på en fortsatt låg nivå trots en liten ökning från föregående år.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under räkenskapsåret har bolaget fått en ny vd.

TILLSTÅNDSPLIKTIG VERKSAMHET

Koncernen Stockholms Hamnar bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken i moderbolaget och dotterbolaget. Tillståndsplikten avser den del av koncernens verksamhet som utgörs av hamnar, det vill säga lastnings- eller lossningskajer som medger fartygstrafik med en bruttodräktighet på minst 1 350. Hamnverksamheten innebär främst en påverkan på den yttre miljön genom utsläpp till luft och vatten samt buller.

Stockholm

För Värtahamnen-Frihamnen lämnade Miljööverdomstolen¹ i februari 2011 tillstånd till fortsatt drift av hamnen samt tillstånd till byggande av utbyggd Värtapir samt kryssningskaj i Frihamnen (Kaj 3). Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av mark- och miljödomstolen i december 2016.

För Loudden meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i januari 2011. Efter överklaganden avgjordes ärendet slutligt av Mark- och miljööverdomstolen som i februari 2015 meddelade tillstånd till den befintliga verksamhet som bedrivits sedan lång tid tillbaka, innan verksamheten blev tillståndspliktig. Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av mark- och miljödomstolen i februari 2018.

¹ Under 2011 bytte miljödomstolen namn till mark- och miljödomstolen och Miljööverdomstolen bytte namn till Mark- och miljööverdomstolen.

UTFALL PER HAMN (EXKL. ADMINISTRATIVA STABER)

Mkr	STOCKHOLM		KAPELLSKÄR		NYNÄSHAMN	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
RÖRELSENS INTÄKTER	676	691	101	92	92	76
Övriga externa kostnader	-304	-304	-31	-27	-23	-20
Personalkostnader	-88	-85	-14	-14	-16	-12
Avskrivningar	-125	-120	-29	-29	-19	-19
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER	-517	-509	-74	-70	-58	-51
Rörelseresultat	159	182	27	22	34	25
Rörelsemarginal, % exkl administrativa staberna	24	26	27	24	37	33

För Skeppsbron-Stadsgården (inklusive Masthamnen) meddelades tillstånd för hamnverksamheten av miljöprövningsdelegationen i februari 2013. Mark- och miljödomstolen meddelade dom i april 2014. Slutliga villkor för bland annat buller från hamnverksamheten meddelades av miljöprövningsdelegationen i december 2017. Beslut överklagat, avvaktar slutligt avgörande.

För del av Södra Hammarbyhamnen meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i oktober 2011. Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av mark- och miljödomstolen i februari 2018.

För del av Nybrokajen meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i mars 2014. Slutliga villkor för buller från hamnverksamheten meddelades av mark- och miljödomstolen i februari 2018.

Nynäshamn

För Nynäshamns Hamn meddelades tillstånd för hamnverksamhet av miljöprövningsdelegationen i juni 2008 samt av miljödomstolen¹ i mars 2010 (godsmängd 1,5 miljoner ton per år, passagerarmängd 1,7 miljoner per år). Under 2013 meddelades slutliga villkor för buller. I maj 2015 beslöt miljöprövningsdelegationen medge tillstånd till ändrad verksamhet på så sätt att trafik till av Stockholms Hamnar planerad rörlig gångbrygga medgavs för kryssningsfar-

tyg med en bruttodräktighet av högst 165 000. Under december 2017 påbörjade Stockholms Hamnar ett arbete med ändring av tillstånd avseende villkor rörande gods- och passagerarmängder.

För Stockholm Norvik Hamn lämnade Mark- och miljööverdomstolen i oktober 2015 tillstånd till hamnverksamhet och fastställde villkor för byggnation och drift samt dispens för dumpning av muddermassor. Domen vann laga kraft i april 2016 efter att Högsta domstolen beslutat att inte lämna prövningstillstånd. Byggnation har pågått sedan 2016. Under oktober 2017 lämnade Stockholms Hamnar in prövotidsutredning avseende transporter på land till och från hamnen. I december 2018 meddelade mark- och miljödomstolen att de godtar Stockholms Hamnars utredning gällande transporter till och från Stockholm Norvik Hamn. Därmed är samtliga villkor för Stockholm Norvik Hamn beslutade. Beslutet är överklagat, och avvaktar slutligt avgörande.

Kapellskär

För Kapellskärs Hamn meddelades tillstånd till hamnverksamhet av miljödomstolen¹ i deldom i juli 2006 samt av Miljööverdomstolen¹ i dom i november 2007. I maj 2012 beslöt mark- och miljödomstolen ge tillstånd till bland annat byggnad av ny pir samt ändring av det gällande tillståndet för hamnverksamhet i Kapellskär samt slutliga villkor rörande bland annat buller från hamnverksamheten.

STOCKHOLMS HAMNARS FRAMTIDA UTVECKLING

Stockholms Hamnar har en strategisk betydelse för Stockholmsregionen med sitt centrala geografiska läge i Östersjöområdet. För att möta behoven i den växande regionen har Stockholms stad tagit fram en vision om hur framtidens moderna hamn kan möta stadens behov. Den visionen resulterade i ett antal genomförandebeslut i kommunfullmäktige.

Arbetet konkretiserades framför allt genom tre stora utvecklingsprojekt. Två av projekten slutfördes under 2016 – utbyggnaden av Värtahamnen och Kapellskärs hamn. För projekt Stockholm Norvik Hamn som kommer att slutföras under 2020 har hittills 2 182 Mkr upparbetats. I balansräkningen redovisas de upparbetade utgifterna som pågående nyanläggningar.

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Till årsstämman förfogande står vinstmedel i **moderbolaget**:

Balanserade vinstmedel	530 630 459 kr
Årets resultat	56 590 285 kr
Disponibla vinstmedel	587 220 745 kr
Styrelsen föreslår att ovanstående belopp disponeras enligt följande:	
Att föra över till ny räkning	587 220 745 kr
Totalt	587 220 745 kr

¹ Under 2011 bytte miljödomstolen namn till mark- och miljödomstolen och Miljööverdomstolen bytte namn till Mark- och miljööverdomstolen

Hållbarhetsrapport

Stockholms Hamnar har sedan 2012 redovisat sitt hållbarhetsarbete enligt GRI. Åren 2012 till 2014 redovisades arbetet enligt GRI G3 mellan 2015 och 2017 enligt G4. Från 2018 redovisar Stockholms Hamnar enligt GRI Standards.

- Se sidorna 39-47: Hållbarhetsredovisning enligt GRI

Företag med en viss omsättning och ett visst antal medarbetare måste enligt lag utforma en hållbarhetsrapport. Den här rapporten hänvisar till andra delar i års- och hållbarhetsredovisningen vad gäller presentation och utfall för 2018. Stockholms Hamnars verksamhet inklusive vision och mission:

- Se sidorna 17-19: Organisation och styrning av verksamheten

Stockholms Hamnars har en verksamhetspolicy som beskriver ambitioner och arbete inom kvalitet, arbetsmiljö, miljö och säkerhet. För att förtydliga arbetet med arbetsmiljö och miljö finns riktlinjer för dessa områden. Det är viktigt att Stockholms Hamnar agerar förtroendeingivande genom att låta ambition, arbets sätt och ledningssystem säkerställa en hållbar verksamhet inom ekonomi, socialt ansvar och miljö. Utgångspunkten i det dagliga arbetet är öppenhet, dialog och samarbete med samtliga intressenter – och förståelse för deras verklighet.

- Se stockholmshamnar.se: Verksamhetspolicy

Stockholms Hamnar är också ISO-certifierat enligt kvalitets- och miljöstandarderna ISO 9001:2015 och ISO 14001:2015 vilket innebär att processer och rutiner är samlade i ett ledningssystem. Systematisk och gemensam planering och uppföljning av verksamheten tar hand om utmaningar, avvikelser samt utfall från riskbedömningar. Dessa åtgärdas löpande och avrapporteras vid givna tillfällen.

- Se sidan 17: Organisation och styrning av verksamheten

För styrning av verksamheten har Stockholms Hamnar tretton långsiktiga mål vilka utgår från visionen.

- Se sidan 19: Organisation och styrning av verksamheten

Tio av de långsiktiga målen är inom stöd till verksamheten där bland annat arbetsmiljö och miljö finns med.

- Se sidan 34: Stöd till verksamheten

Riskhantering och revisioner

I den verksamhet Stockholms Hamnar bedriver finns olika risker. En risk inom hamnverksamheten är att villkoren i miljö-tillstånden inte efterlevs. Stockholms Hamnar följer varje år noggrant upp antal fartyg, passagerare och godsmängder i miljörapporter till länsstyrelsen.

- Se sidan 51–52: Tillståndspliktig verksamhet (Förvaltningsberättelse)

Risker inom arbetsmiljö och miljö identifieras genom systematiskt arbetsmiljö- och miljöarbete. Exempel är riskbedömningar i arbetsmoment, skyddsronder, relevanta utbildningar, samverkan med arbetsmiljökommitté och psykosociala riskbedömningar.

Varje år genomförs en risk- och sårbarhetsanalys på uppdrag av Stockholms stad. I den brukar miljöfrågor vara ett återkommande inslag.

- Se sidan 33: Ett gott arbetsklimat (Stöd till verksamheten)

Tack vare Stockholms Hamnars kvalitets- och miljöcertifiering genomförs både interna och externa revisioner där utfallen både utvecklar och förbättrar verksamheten. Övriga revisioner är de löpande ekonomiska samt årsgranskningen av GRI Standards från EY. Eftersom Stockholms Hamnar ägs av Stockholms stad genomförs även revisioner av revisionskontoret i Stockholms stad.

- Se sidorna 17-18: Organisation och styrning av verksamheten

Stockholms Hamnar genomför sedan 2016 leverantörsuppföljningar – en process som granskar beställarens och upphandlingsenhetens arbete, kravställarnas (kvalitet, arbetsmiljö, miljö och säkerhet) samt leverantörens arbete. Granskningen omfattar ekonomi och leverans, miljöfrågor och arbetsmiljöfrågor.

- Se sidorna 33-35: Inköp ska vara hållbara, Krav på leverans, miljö och socialt ansvarstagande, Uppföljningar granskar leverantörer (Stöd till verksamheten)

Vid verksamhetsplaneringen gör varje enhet en analys av sina styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Eventuella risker tas om hand som aktiviteter för utveckling av verksamheten.

Incidenter och avvikelser inom alla områden rapporteras i incidentrapporterings-systemet TRIA (AFA försäkrings incidentrapporterings-system IA för transportbranschen). Där förmedlas rapport till ansvarig chef som ser till att incidenten utreds och åtgärdas. Antalet rapporterade incidenter ökar och handläggningstiden minskar kontinuerligt.

Sociala förhållanden – medarbetare och leverantörer

Både medarbetare och chefer är viktiga i Stockholms Hamnars utveckling. Företaget arbetar kontinuerligt med kompetensutveckling och rekrytering, och har genom befattningsbeskrivningar tydlig fördelning av arbetsuppgifter och delegering.

Arbetsmiljöarbetet ska åstadkomma en arbetsmiljö som främjar hälsa, säkerhet, arbetsglädje och effektivitet för alla verksamma i hamnområdena. Målet är att vara ett föredöme inom arbetsmiljö, både som arbetsgivare och som beställare av tjänster och entreprenader. Ingen ska skadas eller drabbas av ohälsa på arbetet.

Hälsoarbetet fokuserar på främjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för att öka medvetenheten hos varje medarbetare att utveckla och bibehålla sin fysiska, mentala och sociala hälsa.

Säkerhetsarbetet grundar sig i ett systematiskt arbetssätt för att skapa en trygg och säker miljö för anställda och intressenter. Det ska även skydda de intressen som finns i verksamheten utan att vara begränsande. Till grund för arbetet ligger lagar samt egna värderingar och ambitioner med fokus på områden som till exempel brottsförebyggande genom samverkan med myndigheter, sjöfartsskydd och hamnskydd, krisledning och informationssäkerhet.

Mänskliga rättigheter – medarbetare och leverantörer

Alla medarbetare i Stockholms Hamnar behandlas lika och har jämställda rättigheter. Stockholms Hamnar arbetar utifrån den nya diskrimineringslag som trädde i kraft 1 januari 2017.

- Se sidan 33: Motverkar diskriminering (Stöd till verksamheten)

Varje år genomförs en lönekartläggning för att säkerställa att det inte sker någon lönediskriminering. Utfallet för 2018 är ännu inte sammanställt. Tidigare kartläggningar visar inga löneskillnader beroende på kön.

För att säkerställa att mänskliga rättigheter tillgodoses hos leverantörer används vid upphandlingar en uppförandekod som omfattar bland annat FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948), FN:s barnkonvention artikel 32, ILO:s kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och föreningsfrihet samt organisationsrätt (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182) och FN:s deklaration mot korruption.

- Se sidan 34: Krav på leverans, miljö och socialt ansvarstagande (Stöd till verksamheten)

Antikorruption

Arbetet med att motverka korruption är integrerat i verksamheten. Den största risken är att anställda på olika sätt kan bli påverkade av leverantörer. Genom leverantörsuppföljning kontrolleras styrningen av till exempel projekt som genomförs av entreprenörer. Relationen mellan beställare och leverantör kontrolleras.

Vid anställning ställs frågor om bisysslor, speciellt förtroendekänsliga bisysslor. Avstämning sker sedan regelbundet med samtliga anställda. Kontroll av anställda gentemot Bologns verkets uppgifter sker vartannat år. Den senaste kontrollen gjordes hösten 2017.

Stockholms Hamnar har tydliga regler för representation och gåvor vilket också granskades av revisionskontoret i Stockholms stad under 2018.

Miljöfrågor i verksamheten och i omvärlden

Miljöarbetet i Stockholms Hamnar utgår från de övergripande miljömålen i planering, genomförande och uppföljning. Ambitionen är att ha en effektiv användning av resurser, sträva mot en fossilfri verksamhet, löpande effektivisera fastighetsbeståndet och reducera miljöbelastningen genom aktiva val av material. Material och avfall ses som en resurs och att förebygga föroreningar är en naturlig del i arbetet. Stockholms Hamnar uppmuntrar och stödjer kunder och samarbetspartner att minska sin påverkan på miljön.

- Se sidan 34: Stockholms Hamnars miljömål (Stöd till verksamheten)

Verksamheten i sammandrag

PER DEN 31 DECEMBER

KONCERNEN	2018	2017	2016	2015	2014
VOLYMER					
Omsättning, Mkr	866	856	797	728	713
Förändring, %	1	7	9	2	-2
Godsomsättning, milj ton	9,6	9,7	9,0	8,3	8,3
Passagerare, milj	12,1	12,0	11,7	11,6	11,7
Investeringar, Mkr	1 141	971	948	722	532
LÖNSAMHET I RÖRELSEN					
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, Mkr	93	109	112	105	108
Vinstmarginal, %	11	13	14	14	15
AVKASTNING					
Avkastning totalt kapital, %	3	3	4	5	6
FINANSIELL STÄLLNING					
Nettoupplåning, Mkr	4 385	3 543	2 778	2 349	1 494
Synlig soliditet, %	16	18	19	20	26
Självfinansieringsgrad, %	19	26	21	32	40
PERSONAL					
Medelantal anställda	187*	167	166	155	160
Omsättning per anställd, Mkr	5	5	5	5	4
Lönekostnad/omsättning, %	20	18	19	19	18
Aktivt medskapandeindex	80	81	**	85	83
Bra arbetsgivare, index	88	89	–	–	–
Sjukfrånvaro, %	2,5	2,2	3,7	2,8	3,1
ENERGI					
Köpt el (inkl. vidare såld el), GWh	36,2	35,8	35,7	–	–
Produktion solenergi, MWh	538	447	434	–	–

*En del av ökningen beror på en ny beräkningsformel.

** Inget värde p.g.a. byte av enkät.

DEFINITIONER

Vinstmarginal – Resultat efter finansiella intäkter och kostnader i procent av omsättningen.

Avkastning totalt kapital – Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Synlig soliditet – Synligt eget kapital samt minoritetsintresse i procent av balansomslutning.

Självfinansieringsgrad – Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital i procent av årets bruttoinvesteringar.

Resultaträkning

1 JANUARI – 31 DECEMBER

Tkr	NOT	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
		2018	2017	2018	2017
RÖRELSENS INTÄKTER					
Nettoomsättning	3	866 139	856 333	773 397	771 934
SUMMA RÖRELSENS INTÄKTER		866 139	856 333	773 397	771 934
RÖRELSENS KOSTNADER					
Övriga externa kostnader	3, 15	-388 195	-380 495	-360 904	-355 850
Personalkostnader	13, 14	-169 361	-156 867	-154 910	-142 791
Avskrivningar	2,7	-176 103	-170 785	-145 552	-140 379
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER		-733 659	-708 147	-661 366	-639 020
RÖRELSERESULTAT		132 480	148 186	112 031	132 914
<i>Finansiella intäkter och kostnader</i>					
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	4, 21	182	79	11 229	11 332
Räntekostnader eller liknande resultatposter		-40 057	-38 804	-40 018	-38 843
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		92 605	109 461	83 242	105 403
<i>Bokslutsdispositioner</i>					
Förändring överavskrivning	5			-4 941	-7 309
Erhållna koncernbidrag		–	–	–	1
Lämnade koncernbidrag	20	–	–	–	–
Årets skatt	6	-25 095	-28 594	-21 711	-25 858
ÅRETS RESULTAT		67 510	80 867	56 590	72 237
Hänförligt till					
Moderföretagets aktieägare		66 784	80 512		
Minoritetsintresse		727	355		

Balansräkning

PER DEN 31 DECEMBER		KONCERNEN		MODERBOLAGET	
Tkr	NOT	2018	2017	2018	2017
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Andelar i bostadsrättsförening och liknande rättigheter		824	824	824	824
SUMMA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		824	824	824	824
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
	7				
Förvaltningsfastigheter	8	538 726	631 155	509 614	557 556
Rörelsefastigheter		775 683	734 578	709 645	706 667
Markanläggningar		1 644 947	1 620 619	779 573	743 139
Mark		53 323	53 323	53 323	53 323
Maskiner och inventarier		90 023	81 117	79 815	70 731
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar		2 339 431	1 354 701	2 310 294	1 342 912
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		5 442 133	4 475 493	4 442 264	3 474 328
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
	9				
Andelar i intresseföretag	10	2 004	2 004	2 003	2 003
Långfristiga fordringar		43 460	35 464	43 460	35 464
Andelar i koncernföretag	11			15 647	15 647
SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		45 464	37 468	61 110	53 114
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		5 488 421	4 513 785	4 504 198	3 528 266
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
<i>Kortfristiga fordringar</i>					
Kundfordringar		87 665	74 396	87 571	71 415
Fordringar dotterföretag				720 521	749 434
Fordringar intresseföretag				5 932	5 466
Fordringar koncernföretag		617	849	607	845
Övriga fordringar		66 537	55 630	57 307	50 548
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	74 865	73 842	66 072	66 691
SUMMA KORTFRISTIGA FORDRINGAR		229 684	204 717	938 010	944 399
Kassa och bank	18	–	–	–	–
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		229 684	204 717	938 010	944 399
SUMMA TILLGÅNGAR		5 718 105	4 718 502	5 442 208	4 472 665

Balansräkning (forts.)

PER DEN 31 DECEMBER		KONCERNEN		MODERBOLAGET	
Tkr	NOT	2018	2017	2018	2017
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
EGET KAPITAL					
<i>Bundet eget kapital</i>					
Aktiekapital 500 000 aktier med kvotvärde 100:-		50 000	50 000	50 000	50 000
Annat eget kapital inkl årets resultat		853 437	786 653		
Reservfond				10 000	10 000
Summa bundet kapital				60 000	60 000
SUMMA EGET KAPITAL HÅNFÖRLIGT TILL MODERFÖRETAGETS AKTIEÄGARE		903 437	836 653		
<i>Fritt eget kapital</i>					
Balanserade medel				530 630	458 393
Årets resultat				56 590	72 237
Summa fritt kapital				587 220	530 630
Minoritetens andel av eget kapital		23 218	22 491		
SUMMA EGET KAPITAL		926 655	859 144	647 220	590 630
OBESKATTADE RESERVER					
Avskrivning över plan				24 835	19 894
SUMMA OBESKATTADE RESERVER				24 835	19 894
AVSÄTTNINGAR					
	16				
Uppskjuten skatteskuld		–	–	–	1 744
Avsättningar för pensioner		6 904	6 468	6 904	6 468
Avsättningar för uppskjuten skatt		5 563	6 535		
Övriga avsättningar		5 000	27 500	5 000	27 500
SUMMA AVSÄTTNINGAR		17 467	40 503	11 904	35 712
LÅNGFRISTIGA SKULDER					
Övriga långfristiga skulder	17	1 995	–	–	–
Summa fritt kapital		1 995	–	–	–
KORTFRISTIGA SKULDER					
Leverantörsskulder		241 653	142 986	223 887	131 366
Skulder till dotterföretag				13 757	12 736
Skulder till koncernföretag	18	4 388 016	3 544 981	4 387 324	3 551 468
Skatteskuld		8 147	1 280	8 336	10 066
Övriga skulder		6 740	5 145	6 344	4 730
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	127 432	124 463	118 601	116 063
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER		4 771 988	3 818 855	4 758 249	3 826 429
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 718 105	4 718 502	5 442 208	4 472 665

Kassaflödesanalys

1 JANUARI – 31 DECEMBER

Tkr	KONCERNEN		MODERBOLAGET	
	2018	2017	2018	2017
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	92 605	109 461	83 242	105 404
JUSTERINGAR FÖR POSTER SOM INTE INGÅR I KASSAFLÖDET				
Avsättningar	-22 706	33 790	-22 491	22 496
Förändring uppbokad vinstdelning	-7 996	-10 952	-7 996	-10 952
Avskrivningar som belastar resultatet	176 103	170 785	145 552	140 379
Nettoreultat vid försäljning/utrangering av anläggningstillgångar	213	8 885	248	1 816
Återbetald / betald skatt	-19 200	-39 252	-25 185	-34 326
KASSAFLÖDE FÖRE FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL	219 019	272 717	173 370	224 817
FÖRÄNDRING I RÖRELSEKAPITAL				
Ökning-, minskning+ av kortfristiga fordringar	-24 967	204 011	6 389	135 935
Ökning+, minskning- av kortfristiga skulder	104 875	-249 000	98 430	-164 589
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	298 927	227 728	278 189	196 163
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i markanläggningar	-1 536	–	-1 536	–
Investering i maskiner och inventarier	-3 152	-1 436	-2 961	-945
Investering i pågående anläggningar	-1 136 043	-969 932	-1 109 246	-952 704
Investeringar i byggnader	–	–	–	–
Erhållen likvid vid försäljning av anläggningstillgångar	42	117	7	–
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-1 140 689	-971 251	-1 113 736	-953 649
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Förändring checkräkningskredit	842 033	764 523	835 547	778 486
Erhållna koncernbidrag	-271	–	–	–
Lämnade koncernbidrag	–	-21 000	–	-21 000
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	841 762	743 523	835 547	757 486
ÅRETS KASSAFLÖDE	–	–	–	–
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS BÖRJAN	–	–	–	–
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	–	–	–	–

UPPLYSNING OM UTBETALDA RÄNTOR

Utbetald ränta under perioden uppgår till 40 015 Tkr (38 804). Under perioden erhållen ränta uppgår till 182 Tkr (79)

Sammanställning eget kapital

KONCERNENS SAMMANSTÄLLNING ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Tkr	AKTIEKAPITAL	ANNAT EGET KAPITAL INKL ÅRETS RESULTAT	MINORITETSINTRESSE	TOTALT
INGÅENDE BALANS 2017-01-01	50 000	706 143	22 135	778 278
Årets resultat		80 512	355	80 867
UTGÅENDE BALANS 31 DECEMBER 2017	50 000	786 653	22 491	859 144
INGÅENDE BALANS 2018-01-01	50 000	786 653	22 491	859 144
Årets resultat		66 784	727	67 510
UTGÅENDE BALANS 31 DECEMBER 2018	50 000	853 437	23 218	926 655

MODERBOLAGETS SAMMANSTÄLLNING ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Tkr	AKTIEKAPITAL	BUNDNA RESERVER	BALANSERAD VINST	ÅRETS RESULTAT
EGET KAPITAL 31 DECEMBER 2016	50 000	10 000	413 568	44 825
Vinstdisposition enl. beslut vid årsstämman			44 825	-44 825
Årets resultat				72 237
EGET KAPITAL 31 DECEMBER 2017	50 000	10 000	458 393	72 237
Vinstdisposition enl. beslut vid årsstämman			72 237	-72 237
Årets resultat				56 590
EGET KAPITAL 31 DECEMBER 2018	50 000	10 000	530 630	56 590

Noter

TILLÄGGSSUPPLYSNINGAR

Not 1 Företagsinformation m.m.

Moderbolaget Stockholms Hamn AB är ett svenskt aktiebolag med säte i Stockholm. Moderbolagets adress är Box 27314, 102 54 Stockholm.

Koncernen bedriver huvudsakligen hamnverksamhet inklusive expeditions- och godshantering, lagringsverksamhet samt förvaltning av fastigheter.

Koncernen Stockholms Hamnar är en underkoncern till moderbolaget Stockholm Stadshus AB, organisationsnummer 556415-1727, säte Stockholm.

Not 2 Redovisningsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Alla belopp anges i Tkr om inte annat anges.

Koncernredovisning

Koncernbokslutet har upprättats enligt förvärvsmetoden. Detta innebär att eget kapital i koncernen endast omfattar eget kapital i moderbolaget och den del av eget kapital i dotterbolagen som tillkommit efter förvärvet. Skillnaden mellan anskaffningskostnaden för aktierna i ett dotterbolag och detta bolags tillgångar och skulder värderade till marknadsvärden utgör goodwill i balansräkningen om anskaffningskostnaden är det högre beloppet. Goodwill som uppstår vid företagsförvärv skrivs av med 10 procent per år.

Koncernens resultat- och balansräkningar omfattar alla företag i vilka moderbolaget direkt eller indirekt har mer än hälften av aktiernas röstvärde samt företag i vilka koncernen på annat sätt har ett bestämmande inflytande och en betydande andel av resultatet av deras verksamhet.

I koncernens balansräkning delas de obeskattade reserverna upp i uppskjuten skatt, vilken redovisas som en avsättning, och övrigt tillskjutet kapital. Uppskjuten skatt har beräknats på skattesatsen 22 procent.

Fordringar och skulder mellan koncernföretag, liksom internvinster, elimineras i koncernbalansräkningen. Med internvinst avses en vinst som uppstår vid försäljning av tillgångar och tjänster mellan koncernföretag, och ännu inte realiserats genom vidareförsäljning till extern part utanför koncernen.

Investeringar i intresseföretag

Koncernens innehav i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Ett intresseföretag är en enhet i vilken koncernen har betydande inflytande, normalt minst 20 och högst 50 procent av rösterna, och som varken är ett dotterföretag eller joint venture. Investeringarna i intresseföretag redovisas i balansräkningen till anskaffningsvärde plus förändringar av koncernens andel av intresseföretagets nettotillgångar.

I moderbolaget redovisas innehav i intresseföretag till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar.

Intäktsredovisning

- Rörelsens intäkter redovisas vid leveranstidpunkten.
- Hysesintäkter redovisas i den period uthyrningen avser.
- Ränteinkomster redovisas som intäkt i resultaträkningen i den period de uppstår.

Lånekostnader

Ränteutgifter redovisas som kostnad i resultaträkningen i den period de uppstår. Lånekostnader hänförliga till investeringsprojekt räknas inte in i anläggningarnas anskaffningsvärde.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna redovisas till anskaffningskostnad med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar. Ränta under investeringsperioden räknas inte in i anskaffningsvärdet.

Avskrivningarna på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Materiella anläggningstillgångars nyttjandeperiod uppskattas till:

Komponenter Stockholms Hamnar

Komponenter byggnader	År
Stomme	50
Tak	30
Fasad (inkl balkonger)	30
Fönster och ytterdörrar	15
Badrum, WC, övriga våturymmen	20
Lokal	20
El	20
Rör/VS	20
Ventilation inkl styr	20
Hiss/rulltrappor	20
Hyresgästpassning	Enligt kontrakt./Stockholms Hamnar: 5 år som regel
Övrigt	25
Byggnadsinventarier	5

Komponenter markanläggningar

Vattenområde	15
Kaj	60-100
Mekaniska anläggningar	20
Försörjningssystem	20
Markanläggningar	20
Hamnplan	30-50
Skalskydd	20
Elsystem	20
Kajutrustning	10-30
Markinventarier	10

Hyresrätter respektive mark är inte föremål för avskrivning.

Underhålls- och reparationskostnader kostnadsförs under de perioder de uppkommer. Om- och tillbyggnader samt renoveringar av värdehöjande karaktär aktiveras.

Förvaltnings- och rörelsefastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att generera hyresintäkter och inte eller endast till ringa andel används i rörelsen. Övriga fastigheter klassificeras som rörelsefastigheter.

Förvaltningsfastigheter upptas i bokföringen enligt samma principer som tillämpas för övriga materiella anläggningstillgångar enligt ovan.

Nedskrivningar

För de anläggningstillgångar som omfattas av den kommunala självkostnadsprincipen tillämpas kapitel 37. För övriga anläggningstillgångar tillämpas kapitel 27.

Likvida medel

Likvida medel omfattar kassa och tillgodohavanden hos bank- och postgiro samt kortfristiga placeringar med en ursprunglig löptid på högst tre månader.

Fordringar och skulder

Fordringar är redovisade till de belopp varmed de beräknas inflyta. Kundfordringar redovisas initialt till fakturerat värde. En reservering av osäkra fordringar görs när det inte längre är sannolikt att det fulla beloppet kommer att inflyta.

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser redovisas under finansiella intäkter och finansiella kostnader.

Som kortfristiga fordringar respektive skulder rubriceras mellanhavanden som avses regleras inom ett år.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när det föreligger en aktuell förpliktelse, legal eller informell, till följd av tidigare händelser och om det är sannolikt att en utbetalning kommer att bli aktuell för att fullgöra förpliktelsen, samt om det går att göra en tillförlitlig uppskattning av det belopp som ska utbetalas.

Pensionsåtaganden beräknas enligt sedvanliga försäkringstekniska grunder.

Flertalet bolag i Stockholms Stadshus AB har sina pensionsåtaganden försäkrade i S:t Erik Livförsäkring AB som har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner inom bolagskoncernen. De avtal som är försäkrade är KAP-KL (tidigare PFA), PA-KFS och PA-KL.

Räntebärande lån

Räntebärande lån redovisas initialt till anskaffningsvärde, vilket motsvarar verkligt värde av vad som erhållits med avdrag för kostnader som hänförs till upplåningen.

Som kortfristig skuld redovisas hela den skuld bolaget har till moderbolaget i koncernkontosystemet.

Noter (forts.)

Leasing

I koncernen och moderbolaget finns leasingavtal av betydande belopp vilket är av finansiell karaktär på koncernen och av operationell karaktär i moderbolaget. Leasingen kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Inkomstskatter

Skattekostnaden beräknas som summan av årets aktuella skatt och årets förändring av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder. Uppskjuten skatt redovisas enligt balansräkningsmetoden, vilket innebär att uppskjuten skatt beräknas för på balansdagen samtliga identifierade temporära skillnader, det vill säga mellan å ena sidan tillgångarnas eller skuldernas skattemässiga värden och å andra sidan deras redovisade värden.

En uppskjuten skatteskuld redovisas i balansräkningen för alla skattepliktiga temporära skillnader för de fall där återvinningen eller regleringen leder till framtida skatteutbetalningar. En uppskjuten skattefordran redovisas för alla avdragsgilla temporära skillnader och outnyttjade underskottsavdrag i den utsträckning det är sannolikt att dessa kan nyttjas mot framtida skattepliktiga vinster och därigenom att återvinningen eller regleringen leder till att framtida skatter reduceras. Värderingen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder sker till per balansdagen tillämplig skattesats utan diskontering.

I moderbolaget redovisas den uppskjutna skatteskulden i obeskattade reserver som en del av obeskattade reserver. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och övrigt tillskjutet kapital.

Ändring i föregående års siffror

Ändringar har skett på tillgångssidan i balansräkningen samt i kassaflödet på år 2017, på både koncernen och moderbolaget. Ändringarna som är gjorda är flytt av belopp samt förändring av fördelningen mellan förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter. Även en justering är gjord på kassaflödet under 2017 på investeringsverksamheten som är flyttad till en ny rad i kassaflödet före förändring av rörelsekapital. Utgående balans påverkas inte av förändringarna.

Not 3 Nettoomsättning

Uppgift om fördelning av intäkter per segment	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Sjöfart	629 523	618 777	532 404	535 115
Fastighet	238 856	237 556	237 498	236 819
Övriga poster	-2 240	-	3 495	-
Totalt	866 139	856 333	773 397	771 934

Uppgift om inköp och försäljning inom koncernen	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Inköp, %	1,1	1,1	-	1,2
Försäljning, %	1,0	0,9	1,1	1,0

Not 4 Resultat från finansiella investeringar

Övriga ränteintäkter	2018	2017

Koncernen	2018	2017
Övriga ränteintäkter	182	79
Summa	182	79

Moderbolaget	2018	2017
Övriga ränteintäkter		
Summa	11 047	11 280

Koncernföretag	2018	2017
Övriga ränteintäkter	182	52
Summa	11 229	11 332

Räntekostnader och liknande resultatposter	2018	2017

Koncernen	2018	2017
Räntekostnader till moderbolaget	39 912	38 312
Övriga räntekostnader	145	492
Summa	40 057	38 804

Moderbolaget	2018	2017
Räntekostnader och liknande resultatposter		
Summa	40 010	38 843

Koncernföretag	2018	2017
Övriga räntekostnader	8	49
Summa	40 018	38 843

Not 5 Bokslutsdispositioner

	2018	2017

Moderbolag	2018	2017
Förändring ack överavskrivning	-7 365	-7 309
Erhållna kc-bidrag från dotterbolag	-	1
Summa	-7 365	-7 308

Not 6 Skatt

Följande komponenter ingår i skattekostnaden

Skattekostnad	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Aktuell skattekostnad/intäkt för året	-21 999	-22 875	-19 583	-21 756
Skatt ränteavdrag 2018	-3 247	-	-3 247	-
Skatt ränteavdrag 2017	-	-3 202	-	-3 202
Skatt ränteavdrag 2016	-821	-	-821	-
Skatt ränteavdrag 2014 och 2015	-	-900	-	-900
Uppskjuten skattekostnad/intäkt	972	-1 617	1 940	-
Summa	-25 095	-28 594	-21 711	-25 858

Skillnad mellan redovisad skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande skattesats består av följande komponenter:

Forts. not 6

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Redovisat resultat före skatt	92 605	109 461	78 301	98 095
Skatt erl gällande skattesats, 22%	-20 373	-24 081	-17 226	-21 581
Aktuell skatt tidigare perioder	-183	-147	39	76
Skatt ränteavdrag 2018	-3 247	-	-3 247	-
Skatt ränteavdrag 2017	-	-3 202	-	-3 202
Skatt ränteavdrag 2016	-821	-	-821	-
Skatt ränteavdrag 2014 och 2015	-	-900	-	-900
Skatt på ej avdragsgilla kostnader	-471	-238	-456	-225
Skatt på ej skattepliktiga intäkter	-	-26	-	-26
Summa	-25 095	-28 594	-21 711	-25 858

Den i moderbolagets resultaträkning redovisade skattekostnaden utgörs av skatt på det skattepliktiga resultatet efter bokslutsdispositioner.

Not 7 Materiella anläggningstillgångar

Förvaltningsfastigheter	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	1 023 997	908 822	945 133	908 822
Omklassificering påg nyanl	23 544	28 313	23 544	28 313
Omklassificering	-74 964	122 872	-29 028	44 008
Utrangering	-4 942	-36 010	-4 942	-36 010
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	967 635	1 023 997	934 707	945 133
Ingående avskrivningar	-392 842	-345 504	-387 577	-345 504
Årets avskrivningar	-49 847	-55 726	-48 268	-52 009
Omklassificering	9 020	-25 842	5 992	-24 294
Utrangering	4 760	34 230	4 760	34 230
Utgående ackumulerade avskrivningar	-428 909	-392 842	-425 093	-387 577
Bokfört värde	538 726	631 155	509 614	557 556

Rörelsefastigheter	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	895 043	916 862	813 119	745 834
Omklassificering påg nyanl	15 235	114 809	15 021	112 598
Omklassificering	74 964	-122 872	29 028	-44 009
Utrangering	-	-13 756	-	-1 304
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	985 242	895 043	857 168	813 119
Ingående avskrivningar	-160 465	-159 131	-106 452	-99 526
Årets avskrivningar	-40 074	-35 640	-35 079	-32 525
Omklassificering	-9 020	25 843	-5 992	24 295
Utrangering	-	8 463	-	1 304
Utgående ackumulerade avskrivningar	-209 559	-160 465	-147 523	-106 452
Bokfört värde	775 683	734 578	709 645	706 667

Taxeringsvärden	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Byggnader	17 759	17 759	17 759	17 759
Tomträtter och arrenden	685	685	685	685

Det låga taxeringsvärdet jämfört med bokförda värden förklaras av att flertalet fastigheter är klassificerade som kommunikationsfastigheter vilka inte åsätts något taxeringsvärde.

Forts. not 7

Mark	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	53 323	53 323	53 323	53 323
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	53 323	53 323	53 323	53 323
Bokfört värde	53 323	53 323	53 323	53 323

Markanläggningar	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	1 988 075	1 819 525	1 030 317	973 422
Periodens inköp/bidrag	1 536	-	1 536	-
Omklassificering pågående nyanl.	91 258	236 519	82 023	114 094
Försäljning/utrangering	-551	-67 969	-551	-57 199
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 080 318	1 988 075	1 113 325	1 030 317
Ingående avskrivningar	-367 456	-371 084	-287 178	-302 973
Årets avskrivningar	-68 466	-62 563	-47 125	-41 404
Försäljning/utrangering	551	66 191	551	57 199
Utgående ackumulerade avskrivningar	-435 371	-367 456	-333 752	-287 178
Bokfört värde	1 644 947	1 620 619	779 573	743 139

Maskiner och inventarier	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	369 407	433 032	309 791	374 024
Periodens inköp/bidrag	3 152	1 436	2 961	945
Omklassificering pågående nyanl.	21 274	43 403	21 274	41 576
Omklassificering	4	1 136	-	-
Försäljning/utrangering	-3 440	-109 600	-2 810	-106 754
Aktiverade leasingavtal	2 266	-	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	392 663	369 407	331 216	309 791
Ingående avskrivningar	-288 290	-380 882	-239 060	-331 337
Årets avskrivningar	-17 716	-16 856	-15 080	-14 441
Försäljning/utrangering	3 366	109 447	2 739	106 718
Utgående ackumulerade avskrivningar	-302 640	-288 290	-251 401	-239 060
Bokfört värde	90 023	81 117	79 815	70 731

Pågående nyanläggningar avseende materiella anläggningsskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	1 354 701	808 949	1 342 912	686 789
Under året nedlagda kostnader	1 136 043	969 932	1 109 246	952 704
Under året genomförda omklassificeringar	-151 313	-424 180	-141 864	-296 581
Utgående balans	2 339 431	1 354 701	2 310 294	1 342 912

Not 8 Förvaltningsfastigheter

Verkligt värde på förvaltningsfastigheter per 31 december 2018 beräknas uppgå till 2 425 854 Tkr (1 789 578) för koncernen. Verkligt värde har definierats som bedömt marknadsvärde. Värderingen är utförd i värderingssystemet Datscha, med stöd av Forum Fastighetsekonomi AB. Ökningen i marknadsvärde från 31 december 2017 hänförs huvudsakligen till två saker; tillkommande av intemhyror samt justering mot geografiskt lokaliserade värdeområden motsvarande en tillämpning av rådande marknadshyror.

I brist på tillräckligt antal försäljningstransaktioner på marknaden av jämförbara objekt har värderingen baseras på en kombination av orsprismetoden och avkastningsmetoden. Vid värdering enligt avkastningsmetoden har antagits att hyresutvecklingen följer den allmänna inflationen.

Väsentliga åtaganden för att reparera, underhålla eller förbättra förvaltningsfastigheterna överstiger inte det normala fastighetsföretagandet.

Koncern och moderbolag	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Hyresintäkter	188 855	190 598	186 734	188 568
Driftkostnader	-51 915	-46 861	-50 574	-45 319
Övriga kostnader	-84 025	-79 722	-82 373	-78 075
Finansiella kostnader	-600	-600	-500	-500
Resultat	52 315	63 415	53 287	64 674

Marknadsvärdet för förvaltningsfastigheterna utgör 77 procent av totalt marknadsvärde för fastighetsbeståndet i koncernen samt 79 procent av fastighetsbeståndet i moderbolaget. Kostnaderna för förvaltningsfastigheterna är beräknade utifrån schablon baserat på andelen av marknadsvärdet.

Not 9 Finansiella anläggningstillgångar

Andelar i intresseföretag	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående/utgående balans	2 004	2 004	2 003	2 003

Andelar i dotterbolag	Moderbolaget	
	2018	2017
Ingående /utgående balans	15 647	15 647

Andra långfristiga värdepapper	Moderbolaget	
	2018	2017
Ingående balans	0	2
Avyttring under året	0	-2
Utgående balans	0	0

Andra långfristiga fordringar	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	35 464	24 510	35 464	24 510
Förändring under året	7 996	10 954	7 996	10 954
Utgående balans	43 460	35 464	43 460	35 464

Not 10 Andelar i intresseföretag

Uppgift om företaget	Antal aktier	Kapitalandel i %	Bokfört värde
	Nynäshamns Mark AB Org.nr 556314-3113, säte Nynäshamn	2 000	50

Not 11 Aktier och andelar i dotterbolag

Uppgift om företaget	Kapitalandel i %	Bokfört värde
Kapellskärs Hamn AB, Org.nr 556189-1010, säte Stockholm	91	6 165
Nynäshamns Hamn AB Org.nr 556038-0882, säte Nynäshamn	100	9 482
Utgående balans		15 647

Not 12 Större periodiseringsposter

Förtbetalda kostnader och upplupna intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Upplupna intäkter	49 646	49 352	41 639	42 715
Diverse förtbetalda kostnader	25 219	24 490	24 433	23 976
Utgående balans	74 865	73 842	66 072	66 691

Upplupna kostnader och förtbetalda intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Förtbetalda lokal- o markhyror	53 975	52 765	53 383	53 004
Semesterlöneskuld	9 267	9 909	8 424	8 851
Upplupna rabatter till kunder	38 936	36 775	32 036	30 885
Upplupna sociala avgifter	6 328	6 167	5 727	5 572
Upplupna övr löner och ersättn	2 363	2 244	2 031	1 845
Upplupna el och vattenkostnader	650	2 973	650	2 973
Upplupna räntekostnader	37	48	37	48
EU-bidrag Värtaprojektet, el-anslutning*	-	2 767	-	2 216
Diverse periodiseringsposter	15 876	10 815	16 313	10 669
Utgående balans	127 432	124 463	118 601	116 063

*EU-bidrag har beviljats på totalt EUR 14 048 000 och beloppet har betalats ut under 2013, 2017 och 2018. 77,5 procent av Värtaprojektet finansierades av Stockholms stads exploateringskontor. Under 2017 betalades EU-bidraget ut till exploateringskontoret.

Not 13 Antal anställda, löner och ersättningar

Medeltalet anställda	2018		2017	
	Antal anställda	Varav män	Antal anställda	Varav män
Moderbolaget				
Stockholm	168	114	149	106
Dotterföretag				
Norrhälje	19	18	18	17
Koncernen totalt	187	132	167	123

Sjukfrånvaro	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Total sjukfrånvaro, %	2,5	2,2	2,4	2,1
- långtidssjukfrånvaro	-	-	-	-
- anställda -29 år	3,7	2,3	3,8	2,4
- anställda 30-49 år	2,5	1,5	2,4	1,4
- anställda 50 år-	2,2	2,9	2,1	2,7

Ingen uppgift för individer som är långtidssjukskrivna under 2018 och 2017 då gruppen i det intervallet består av 10 anställda eller färre.

Könsfördelning bland ledande befattningshavare	2018		2017	
	Kvinnor %	Män %	Kvinnor %	Män %
Moderbolaget				
Styrelse	44,4	55,6	44,4	55,6
Verkställande direktör	-	100,0	-	100,0
Övriga ledande befattningshavare	28,6	71,4	37,5	62,5

Forts. not 13

Löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2018		2017	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)
Moderbolag	101 402	54 816 (17 805)	98 601	46 633 (14 613)
Dotterbolag	9 888	3 929 (582)	9 847	3 860 (767)
Koncernen totalt	111 290	58 745 (18 387)	108 448	50 493 (15 380)

Pensionsavsättning och pensionskostnader styrelse och vd

	2018	2017
Moderbolag	763	521
Koncernen totalt	763	521

Pensionsplaner fördelning, inkl VD

	2018		2017	
	Förmånsbestämd	Premiebestämd	Förmånsbestämd	Premieanställda
Moderbolag	12 434	5 371	10 055	4 558
Dotterbolag	144	439	335	432
Koncernen totalt	12 578	5 810	10 390	4 990

Löner, andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m. fl och andra anställda

	2018		2017	
	Styrelse och verkställande direktör	Övriga anställda	Styrelse och verkställande direktör	Övriga anställda
Moderbolag	2 391	99 011	2 031	96 570
Dotterbolag	113	9 775	116	9 731
Koncernen totalt	2 504	108 786	2 147	106 301

Not 14 Förmåner till ledande befattningshavare

Verkställande direktören i moderbolaget har under året uppburet lön och ersättningar med 1 801 Tkr (1 376). Ersättningen som anges avser både tidigare vd samt nuvarande. Några ersättningar för uppdrag i dotterbolagen har inte utgått. Vd:s pensionsvillkor följer allmän ITP-plan. Vid uppsägning gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex (6) månader. Om uppsägning sker från bolagets sida har vd också rätt till ett vederlag motsvarande 24 månadslöner vid uppsägningstidens utgång.

Not 15 Ersättning till revisorer

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ernst & Young				
Revisionsuppdraget	344	734	320	711
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	29	71	29	71
Skatterådgivning	198	623	198	623

Övriga revisionsbolag

	2018	2017
Skatterådgivning	116	116
Övriga tjänster	363	363
Summa	1 050	1 545

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som förädlas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 16 Avsättningar

Avsättningar för pensioner

Pensionsavsättningarna avser åtaganden enligt PA-KL-avtalet.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	6 468	5 087	6 468	5 087
Avsättning pension enl PA-KL-avtalet	462	462	462	462
Avsättning personal	-	700	-	700
Avgår avsättning personal	-311	-	-311	-
Pensionsavsättning vd	285	219	285	219
Utgående balans	6 904	6 468	6 904	6 468

Avsättning för uppskjuten skatteskuld

Avser uppskjuten skatt i obeskattade reserver

	Koncernen	
	2018	2017
Ingående balans	4 526	2 909
Periodens avsättningar	1 037	1 617
Utgående balans	5 563	4 526

Avsättning för uppskjuten skatteskuld

Avser uppskjuten skatt av övergång K3

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	2 009	2 009	1 744	1 745
Periodens avsättningar	-2 009	-	-1 744	-1
Utgående balans	0	2 009	0	1 744

Övriga avsättningar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	27 500	5 000	27 500	5 000
Reservering tvist muddring Norvik	-22 500	22 500	-22 500	22 500
Utgående balans	5 000	27 500	5 000	27 500

Not 17 Leasingavtal

Operationell leasing moderbolaget **2018** **2017**

	2018	2017
<i>Framtida erhållna minimileaseavgifter</i>		
Förfaller till betalning inom ett år	151 291	146 975
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	136 890	191 494
Förfaller till betalning senare än fem år	15 465	12 980
Summa	303 646	351 449

Under perioden erhållna variabla leasingavgifter **18 703** **20 260**

	2018	2017
Stockholms Hamnar hyr ut lokaler. Hyromna är till största delen fasta men även omsättningsbaserade hyror förekommer. Avtalade leasingintäkter avseende befintliga kontrakt förfaller till betalning enligt specificerad not. 50 procent av hyresvärdet på 303 646 000 kr förfaller till betalning inom närmaste 12 månader, 45 procent mellan två och fem år samt 5 procent senare än fem år.		

Operationell leasing moderbolaget **2018** **2017**

	2018	2017
<i>Framtida erlagda minimileaseavgifter</i>		
Förfaller till betalning inom ett år	2 770	7 680
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	184	4 991
Förfaller till betalning senare än fem år	-	-
Summa	2 954	12 671

Forts. not 17

Under perioden erlagda variabla leasingavgifter **7 532** **7 954**

Stockholms Hamnar är leasingtagare genom operationella leasingavtal avseende truckar. Framtida minimileasingavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal förfaller enligt specificerad not.

	2018	2017
Finansiell leasing koncernen	2018	2017
Förfaller till betalning inom ett år	805	-
Förfaller senare än ett men inom fem år	975	-
Förfaller till betalning senare än fem år	-	-
Summa	1 780	-

Bokfört värde leasade tillgångar **1 995** **-**

Stockholms Hamnar är leasingtagare av finansiell leasing genom att bolaget avropar Stockholms stads avtal "SKI Kommentus ramavtal Vagnparksfinansiering Finansiell Leasing 2016". Avropsavtal har tecknats med Volkswagen Finans. Leasingperioden är antingen 36 eller 48 månader. Under 2018 leasades 13 bilar i Stockholms Hamn AB. En av bilarna köptes ut under året.

Not 18 Koncernkonto

Koncernen har ett koncernkontosystem med en checkkredit som uppgår till 5 000 000 Tkr, varav 4 994 000 Tkr avser moderbolaget.

Not 19 Uppgift moderbolag

Stockholms Hamn AB är moderbolag i koncernen Stockholms Hamnar. Bolaget är dotterbolag till Stockholms Stadshus AB, organisationsnummer 556415-1727, med säte i Stockholm, som är moderbolag för hela koncernen. Koncernredovisning upprättas av samtliga moderbolag.

Not 20 Bokslutsdisposition

Vid bolagsstämman för 2018 föreslår styrelsen till bolagsstämman 2018 att ingen utdelning lämnas till aktieägaren. Inget koncernbidrag lämnas eller erhålls under 2018.

Not 21 Avdragsregler för interna räntor

Riksdagen beslutade i slutet av 2012 om ytterligare begränsningar för avdrag för koncerninterna räntor i huvudsyfte att förhindra kapitalflykt till utlandet med skatteplanering. Skatteverket har tillämpat det nya regelverket från och med 2014 och för inkomststären 2014-2015 fattat ett slutligt omprövningsbeslut som innebär att en begränsad del av räntekostnaderna anses vara avdragsgilla.

Stockholms stad och koncernen Stockholms Stadshus AB har sedan beslutet sökt besked hur stadens bolag ska förhålla sig till Skatteverkets tolkningar. Stockholms Hamn AB har yrkat att koncerninterna räntekostnader är avdragsgilla i lämnade deklarerationer som avser inkomststären 2014-2017. Skatteverket har i december 2018 fattat ett slutligt omprövningsbeslut för inkomststären 2016. Även detta beslut innebär att en begränsad del av räntekostnaderna anses vara avdragsgilla.

Stockholms Hamn AB har sedan tidigare reserverat kostnader för 2014-2017 för utökade skattekostnader till följd av Skatteverkets beslut. Även för bokslutet 2018 har Stockholms Hamn AB reserverat kostnader genom en bedömning av hur den princip som Skatteverket använt påverkar inkomststären 2018.

Vad avser Skatteverkets omprövningsbeslut för inkomststären 2014-2015 vill Stockholms Hamn AB få en rättslig prövning av dessa och besluten har därför överklagats. Då förvaltningsrättens dom under sommaren 2018 var i linje med Skatteverkets beslut har bolaget överklagat beslutet och förvaltningsrättens dom till Kammarrätten.

Not 22 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Företaget har inga ställda säkerheter eller eventalförpliktelser.

Not 23 Händelser efter balansdag

Inga händelser av väsentlig betydelse för företaget har inträffat efter räkenskapsårets slut.

Not 24 Vinstdisposition

	2018	2017
Förslag till vinstdisposition, till årsstämmans förfogande står i moderbolaget:		
Balanserat vinstmedel	530 630 459 kr	
Årets resultat	56 590 285 kr	
Summa	587 220 745 kr	

Styrelsen föreslår att ovanstående belopp disponeras enligt följande:

Till ny räkning förs **587 220 745 kr**

Stockholm den 12 mars 2019

Jonas Nilsson
ORDFÖRANDE

Stefan Hansson

Ida Karlbom

Sebastian Panzar

Anders Djerf

Anton Lindqvist

Ann-Katrin Åslund

Lars Jilmstad

Ulla Sjöbergh

Thomas Andersson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Min revisionsberättelse har lämnats den 18 mars 2019

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Stockholms Hamn AB, org.nr 556008-1647

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Stockholms Hamn AB för år 2018. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 51–65 i detta dokument, med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 53–54.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dessas finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Mina uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 53-54. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsd i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorsd i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 2–49 samt 53–54. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt

drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller miss-tag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på miss-tag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensam ansvarig för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av Stockholms Hamn AB för räkenskapsåret 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisions-sed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisors-sed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkes-etiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningstätigheter som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 53–54 och för att den är upprättad i enlighet med Årsredovisningslagen.

Min granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att min granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Jag anser att denna granskning ger mig tillräcklig grund för mitt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 18 mars 2019

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Granskningsrapport

Till årsstämman i Stockholms Hamn AB,
org.nr 556008-1647

Jag, av fullmäktige i Stockholms stad utsedd
lekmannarevisor, har granskat Stockholms
Hamn AB:s verksamhet under 2018.

Styrelse och vd ansvarar för att verksam-
heten bedrivs enligt gällande bolagsordning,
ägardirektiv och beslut samt de lagar och
föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska
verksamhet och intern kontroll samt pröva
om verksamheten bedrivits enligt fullmäk-
tiges uppdrag och mål samt de lagar och
föreskrifter som gäller för verksamheten.

En sammanfattande redogörelse för den
utförda granskningen har redovisats i en
särskild granskningspromemoria som har
överlämnats till bolagets styrelse.

Granskningen har utförts enligt aktiebolags-
lagen, kommunallagen, god revisionsred i
kommunal verksamhet och kommunens revi-
sionsreglemente samt utifrån bolagsordning
och fastställda ägardirektiv. Granskningen har
genomförts med den inriktning och omfatt-
ning som behövs för att ge rimlig grund för
min bedömning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verk-
samhet har skötts på ett ändamålsenligt och
från ekonomisk synpunkt tillfredsställande
sätt samt att bolagets interna kontroll har
varit tillräcklig.

Stockholm den 7 februari 2019

Eva Lundberg

Av kommunfullmäktige i Stockholms stad
utsedd lekmannarevisor

Adresser

Stockholms Hamn AB, huvudkontor
Besöksadress: Magasin 2, Frihamnsgatan 21-23
Box 27314, 102 54 Stockholm
Telefon 08-670 26 00
info@stockholmshamn.se

Nynäshamns Hamn AB
Skytten Hälls väg 10, 149 25 Nynäshamn
Telefon 08-670 26 00
info@stockholmshamn.se

Kapellskärs Hamn AB
Kapellskär, 760 15 Gräddö
Telefon 08-670 26 00
info@stockholmshamn.se

Produktion: HURRA! (www.hurra.se)

Foto:
Per-Erik Adamsson (vd, verksamhet och omslag),
Fredrik Hjerling (styrelse och medarbetare),
Niklas Björling (bild på Christos Neo sid 30).

Illustrationer: HURRA!

STOCKHOLMS HAMNAR
MAGASIN 2, FRIHAMNSGATAN 21-23, BOX 27314, 102 54 STOCKHOLM
TELEFON 08-670 26 00
www.stockholmshamn.se info@stockholmshamn.se

